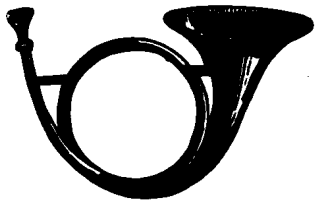
Philatelica

87/1

Philatelica 87/1

TARTALOM

Köri vezető gyűjtőtársainkhoz 1

Balzsay Ágoston

Helyi kiadású okmánybélyegek

Beszterce–Naszódon 1945-ben (B. Á.) 2

DR. PALOTÁS ZOLTÁN: A katonai határőrvidék postahelyei és postabélyegzői 4

SONNEVEND GYÖRGY: Vasúti postaútvonalak Magyarországon az osztrák postaigazgatás idejében (1850–1867) 18

PETŐ ANDRÁS: Az 1921–1924. évi HIVATALOS bélyegek lemezhibái és ezek elhelyezkedése az íveken 27

Nagy magyar gyűjtemény árverése (SURÁNYI LÁSZLÓ) 30

Figyelmébe ajánljuk – Könyvismertetés (KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZÖK TÖRTÉNETE) 37

Hozzászólás SIPOS JÓZSEFNÉ 86/2. számban közölt cikkéhez (DR. ZLATEV ISTVÁN) 38

Idegen nyelvű tartalom 39

A MAGYAR BÉLYEGGYŰJTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
TUDOMÁNYOS KÖZLÖNYE
BUDAPEST VI., VÖRÖSMARTY U. 65.
FELELŐS SZERKESZTŐ: SURÁNYI LÁSZLÓ
SZERKESZTŐK: HRABÁL LÁSZLÓ, DR. SIMÁDY BÉLA,
SIMON GY. FERENC ÉS VISNYOVSZKI GÁBOR
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: TÖLGYESI BEÁTA
FELELŐS KIADÓ: KISS ERNŐ
XVII. ÉVFOLYAM
A KIADVÁNYT AZ EDITORG GM GONDOZTA

Köri vezető gyűjtőtársainkhoz

Szövetségünk 1986. X. 11-i közgyűlése úgy határozott, hogy a körök tagonként évi 10 forintot fizetnek be az irodalmi alap fejlesztésére a szövetség pénztárába, aminek fejében a legfontosabb szakmai-irodalmi kiadványokat kapják meg a körök.

Közismert a bélyeggyűjtés általános és hazai helyzete. A gyors technikai fejlődés házhoz visz új szórakozási, szabad időt kitöltő foglalatosságokat, amelyek mind a felnőttek, mind a fiatalok között a bélyeggyűjtés versenytársaként, sőt vetélytársaként jelentkeznek. Mégis, főként a divat szintjén hódítanak a video, a számítógép és a többi nagyszerű technikai eszköz. Ma ezek, rövid időn belül más, újabb és újabb műszaki csodák hódítanak majd, az egyszerű ember számára egyre követhetetlenebb áron.

A bélyeggyűjtés is hobbi. Voltak időszakok, amikor a szervezett gyűjtők száma meghaladta a negyedmilliót. Akik mindig, minden körülmények közt hűek maradtunk a bélyeggyűjtéshez, tudtuk, hogy ezek a számok nem reálisak. Mégis: arra kell törekednünk, hogy azokat, akik – bármilyen indíttatással – egyszer közénk álltak, meg is tartsuk. A megtartás eszköze, ha megszerettetjük a bélyeggyűjtést, megismertetjük szépségeit.

Aki megvásárolja az újdonságokat és gyönyörködve rakosgatja albumaiba, csak a kezdeti lépéseket tette meg. A gyűjtés ennél sokkal többet kínál, történelmi összefüggéseket tár fel, művelődéstörténeti, esztétikai ismereteket, a kutatás pedig izgalmas élményt ajánl. Aki ilyen szempontok szerint kezdi rendezni a bélyegeit, tudásban és szakértelemben válik gazdagabbá, és ezzel együtt sokszor gyűjteménye értéke is megsokszorozódik.

A bélyeggyűjtésnek hatalmas az irodalma. Nemzetközi összehasonlításban büszkék lehetünk irodalmi eredményeinkre. Könyveink, folyóirataink a legnagyobb elismerést vívják ki.

A szövetség nagy anyagi áldozatot hoz szakkönyvtára állandó bővítésével és a kiadványok előállításával. Mégis az a tapasztalat, hogy viszonylag kevesen használják az írásos útmutatásokat a gyűjtés legérdekesebb és leghasznosabb módszereihez. Ennek változását hivatott szolgálni közgyűlési határozatunk.

Évente kétszer jelenik meg a PHILATELICA, közzétéve a legrangosabb magyar kutatási eredményeket. Gyakran tapasztaltuk, hogy külföldön nagyobb az érdeklődés irántuk, mint itthon.

Ez évtől minden kör megkapja a PHILATELICÁ-t. Kérjük, olvassák, és adják tovább olvasásra egyes számait. Írják meg véleményüket, javaslataikat, igényeiket.

Az egyes tanulmányok írói, szakértői szívesen tartanak konzultációkat, vitákat szakmai témákból.

Meggyőződésünk, hogy a köri vezető gyűjtőtársakra kezdeményezésünk végrehajtásában mint a legelkötelezettebb segítőkre támaszkodhatunk.

BALZSAY ÁGOSTON
1914 –1987

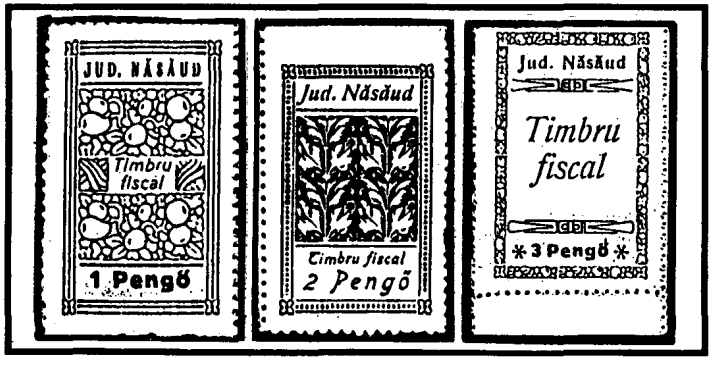
Ez év január 10-én együtt ünnepeltük A magyar bélyegek kézikönyve *megjelenését, amelyben az 1944–1945-ös helyi kiadások egyik szerzőjeként ő is megelégedetten nyugtázta eddigi kutatásainak eredményét. Mosolyogva, jókedvűen írta alá a szerzőtársak tiszteletpéldányait. Senki sem hitte, hogy két és fél hét múltán örökre el kell búcsúznia kedves bélyegeitől, nekünk pedig egy jóbarátunktól, szerzőtársunktól. 73 éves volt, de korát meghazudtoló aktivitással és frissességgel dolgozott azoknak a fehér foltoknak a megszüntetésén, amelyek a magyar filatéliának talán legkevésbé ismert és felderített területei voltak egészen az utóbbi évekig. Cikkei, a kézikönyv a későbbi nemzedékek számára is megőrzik az ő és segítői munkáját, gyűjtőbarátai pedig fiatalos alakját, gesztusait, a személyes emlékeket.*

A Philatelica utolsó írásával búcsúzik Balzsay Ágostontól.

Helyi kiadású okmánybélyegek Beszterce–Naszódon 1945-ben

A 85/1. számban, a „Helyi bélyegkiadás Besztercén 1944–45-ben" című tanulmányban utaltunk az ugyanott és azonos időben kiadott, öt értékből álló okmánybélyeg-sorozatra, amelyeket különféle illetékek és adók lerovására használtak. Az 1, 2, 3, 6 és 20 pengős értékekből álló sorozat bélyegképein román nyelvű „JUD. NASAUD" (Naszód megye) és „Timbru fiscal" (okmánybélyeg) felirat található. Az értékszám mellé az akkor még ott is forgalomban lévő pénznem, a „pengő" megjelölés került.

1. ábra

2. ábra

Az okmánybélyegeket 150x85 mm-re vágott, famentes, citromsárga árnyalatú, enyvezett papírra nyomták, fekete nyomdafestékkel, tízes kisívekben (egyes bélyegek láthatók az *1. ábrán,* egy teljes kisív a *2. ábrán).*

A 6 pengős érték marhalevélen is ismert, rányomottan (*3. ábra),* valamint törvénykezési illetékként felhasználva „Fizetési meghagyás"-on, az 1944-es nyíregyházi helyi kiadású bélyegekhez hasonló rózsaszínű papíron *(4. ábra,* az okmány hátoldala).

3. ábra

Prefectura Județului Năsăud **Comuna** .....

Nr. ...../194 ... Seria..... **A**

Jud. Năsăud
Timbru fiscal
* 6 Pengő *

Bilet de adeverirea proprietății și sănătății animalelor

Numele și pronumele proprietarului: .....

.....

Domiciliul (strada și Nr.) .....

Numărul și specia animalelor: .....

Numărul, data și locul de eliberare a vechiului bilet: .....

.....

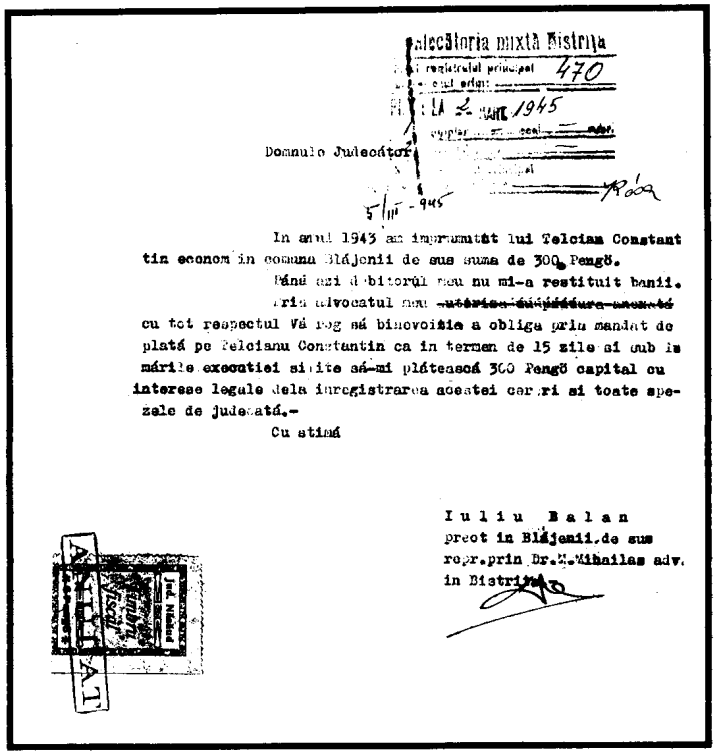
Locul de destinație: .....

Se adevereşte că animalele sunt sănătoase şi că in comuna de origine nu există nici o boală epizotică sau tansmisibilă la această specie.

Data .... 194 ...

Notar:

.....

4. ábra

A nyomda a 2 és 20 pengős értékekhez csak öt darab, azonos okmánybélyeg nyomásához elegendő klisével rendelkezett, amelyeket vízszintesen egymás mellé szedtek. A nyomásnál a kisíveket két fogással, először egyik, majd másik oldalukkal rakták be a nyomdagépbe. Így az íveken 5x2 sorban a vízszintes csík bélyegképei fordított állásba kerültek.

A 2 és 20 pengős okmánybélyegek felül vágottak, három másik oldalukon pedig gyenge minőségű sorfogazattal lettek ellátva. A többi értéknél előfordulnak különböző fogazási és vágási változatok. Valamennyi érték példányszámadatai eddig ismeretlenek, összefüggésben pedig igen ritkák.

Balzsay Ágoston

A katonai határőrvidék postahelyei és postabélyegzői

DR. PALOTÁS ZOLTÁN

Magyarország déli határőrvidékének története a középkorig nyúlik vissza. Az egykori ún. hűbéres tartományok (a macsói, ozorai, sói, jajcai stb. bánságok) nem utolsó sorban a terjeszkedő török hatalom elleni védekezést szolgálták. Ahogy a török észak felé nyomult, úgy került egyre északabbra a magyar határvédelem is. Buda eleste után a védelmet az ország belsejében a végvárak láncolata biztosította.

Az ozmán hatalomtól felszabadított területek határmenti részeit a Habsburg uralkodók nem csatolták vissza az egykori megyékhez, hanem katonai igazgatás alatt hagyták: széles területsávokon ezredekre, századokra tagolt ún. *határőrvidéket* (katonai végvidéket) szerveztek (a továbbiakban rövidítve HŐV).

A határőrvidék területi elhelyezkedése, kiterjedése a hódoltsági területek visszafoglalásának előrehaladtával többször változott. Így például ameddig a temesi bánság török fennhatóság alatt maradt (karlócai béke, 1699), addig a Maros északi és a Tisza nyugati partsávja határőrvidékké lett: a jórészt elpusztított Arad, Makó, Szeged, Szabadka, Zenta, Óbecse, sőt Zombor környékére is a Balkánról menekült harcias szerbeket telepítették (Csernovics Arzén ipeki pátriárka népének bevándorlása). Az udvar a bevándorolt szerbekből szervezte meg a török határ védelmét a „rebellis", „megbízhatatlan" magyarok helyett, akiknek az ősi földre való visszatelepedést sem engedték meg. Kevéssé ismert, hogy Bécs ezzel a telepített szerb határövezettel zárta el hermetikusan Rákóczi csapatait potenciális szövetségesüktől, Törökországtól. (A kurucok ezt a határsávot sohasem tudták elfoglalni.)

Ahogy később a török a Száva–Duna vonalra szorult vissza, a határőrvidék is lejjebb került: az Adriától a Kulpa, Száva és az Al-Duna északi partjai mentén húzódó, hol szélesebb, hol keskenyebb sávba helyeződött át, ott kezdték meg a „granicsár" ezredek szervezését az 1700-as évek elejétől kezdve. Ez a legkésőbbi határőrvidék – illetve ennek postája és postabélyegzői – lesz vizsgálatunk tárgya.

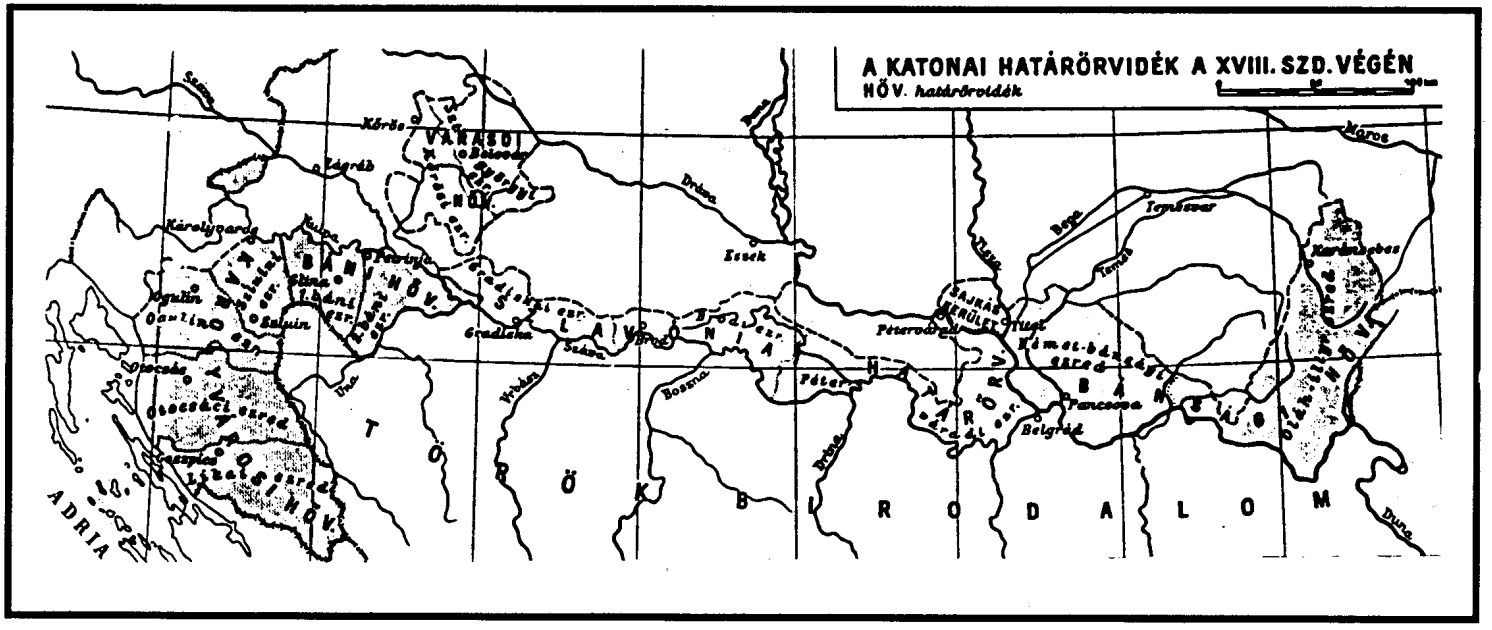
A HŐV területi elhelyezkedése *(1. ábra)* két figyelemre méltó geopolitikai jellegzetességet mutat:

- az *országhatár menti sáv,* amelynek nyilvánvaló rendeltetése a török elleni védelem;
- a *Magyarország felé kinyúló két terület:*

  Az egyik a Horvátország és Szlavónia határán elhelyezkedő nagyobb, kerekded terület, a *kőrösi és szentgyörgyi ezredek területe,* amely a fenti határmenti sávtól messze északra, azzal alig összefüggve feküdt, és nemcsak a Dráváig terjedt, hanem attól északra – hídfőt alkotva – három községet is magába foglalt. (Ez az ún. Répás-kerület, amely sokáig vitás terület volt Magyarország és Horvátország között. A régi HŐV-határ máig is országhatár.)

  A másik, Magyarország felé mutató kinyúlás az ún. *titeli sajkás kerület,* az Alsó-Tisza és a Duna háromszöge ugyancsak messze esett az akkori török határtól, a Bácskába nyúlt bele. Itt állomásozott a „Titler Tschaykisten-Bataillon", a folyamőrséghez hasonló funkciót ellátó zászlóalj (amelyet – német elnevezését átvéve – sokan csajkás kerületnek neveznek, de helyesen: „sajkás").

Tovább, kelet felé, Erdélyben, a Kárpátok belső íve mentén ugyancsak határőrvidéket létesített Bécs. A Székelyföldön a határőrség szervezése (két gyalog- és egy huszárezred) a lakosság éles ellenállásába ütközött, amelynek letörésére a kivezényelt osztrák katonaság fegyveres erőszakot alkalmazott. Ez

1. ábra A katonai határőrvidék áttekintő térképe (pontatlan, helyesen lásd a részletes térképvázlatokon)

volt a „madéfalvi veszedelem" (1764), nyomában a székelyek ezrei menekültek, majd vándoroltak ki Moldovába. Később, 1766-ban Erdély románlakta részein két „oláh" határőrezred került felállításra. Az erdélyi HŐV 1851-ig állt fenn.

Volt továbbá a HŐV-nek egy elszigetelt kis területe is Károlyvárostól (Karlovac) északra, a krajnai osztrák határ mentén. Ez volt az ún. „zsamberki uszkok kapitánysága", a szluini határőrezredhez tartozó egyik század területe. (Egyetlen postahivatala *Konstanjevac* volt.)

A HŐV népessége általában vegyes: nyugaton zömmel horvát és szerb, a közepén szerb és német (sváb), keleten pedig román volt. Ez a részben menekült, illetve telepített „granicsár" népesség „életfogytiglan" katonai szolgálatra és szolgáltatásokra volt kötelezve, amiért jelentős kedvezményeket, sőt kiváltságokat (adómentesség, helyi önkormányzat) kapott a bécsi központi kormánytól. Katonai közigazgatás alatt, a délszláv „zadruga" nagycsalád-rendszerben éltek és gazdálkodtak, kiszolgált határőrök vezetésével. A határőr-katonaság nem laktanyában állomásozott, hanem – jó pénzért – a lakosságnak kellett elszállásolnia és élelmeznie. A „granicsárok" rendkívül büszkék voltak kiváltságos helyzetükre és általában hűek voltak Bécshez. Nem nehéz levonni a következtetést, hogy a határőrvidéknek nemcsak törökellenes funkciója volt, hanem a magyar önállósági törekvések visszaszorításában is szerepet szántak neki a Habsburgok, így nem csodálható, ha a magyarokkal szemben népessége ellenséges érzülettel viseltetett. A későbbi polgárosításba, a megyerendszerbe való visszatérésbe – a HŐV megszüntetésébe – csak nehezen törődtek bele.

A HŐV jellege – legalábbis kezdetben – szerb nemzeti milícia volt. A Hóman–Szekfű: Magyarország története c. mű IV. kötetének 262. oldalán ezt olvashatjuk: „A katonai szol-

gálatot teljesítők ún. katonai hűbéreket kaptak: 16–18 hold földet, szabad erdőhasználatot, papjaiknak két, tanítóiknak egy szabad telket és mindennemű (jobbágyi) szolgálattól fel voltak mentve." Az akkori (nemesi) vármegyéknek semmi beleszólásuk nem volt az egykori területükön létesített HŐV ügyeibe.

A Monarchia számára a határőrvidék a XIX. századtól már inkább csak rendészeti-egészségügyi funkciót látott el („cordon sanitaire" szerep), ilyen értelemben volt védősáv a hanyatló török birodalom legforrongóbb, legzűrzavarosabb balkáni tartományaiból rendszeresen betörő martalócok, állandóan özönlő menekültáradat és az általuk behurcolt járványok ellen. A Monarchiának jelentős rendészeti feladatokat és anyagi megterhelést jelentett a török szomszédság. A török katonaság képtelen volt rendet tartani és a helyzet már az egész európai békét veszélyeztette, amikor a nagyhatalmak berlini kongresszusa felhatalmazta a Monarchiát Bosznia és Hercegovina megszállására (1878), ezáltal a török távol került határainktól és lehetővé vált a HŐV tehermentesítése, illetve fokozatos megszüntetése.

Ferenc József király és császár – főként a magyar kormány állandó és ismételt sürgetésére – már

1869-ben aláírta az első polgárosítás elvi („de jure") rendeletét, de a HŐV tényleges („de facto") megszüntetése később, három szakaszban, lassan történt meg:

1871-ben először a török határtól legmesszebbre eső Szentgyörgyi (St. Georgen) és Kőrösi (Kreuz) ezredeket oszlatták fel (ezek a Drávánál, a magyar határhoz közel helyezkedtek el), valamint 3 várost polgárosítottak; majd

1873-ban a szoros értelemben vett Magyarország területén, a Bácskában és a Bánságban lévő granicsár-ezredeket számolták fel, beleolvasztva területüket Bács-Bodrog, Torontál, Temes és Krassó-Szörény megyébe (1872. XXVII. t. c.); végül

1882-ben a Horvát-Szlavónországban szervezett ezredeket szüntették meg és területeiket a horvát megyékhez csatolták (1882. XL. t. c.)

Közbevetőleg: a HŐV egyes részeinek tényleges megszűnése időpontját nehéz pontosan megállapítani; talán nem is egészen pontosak a fenti dátumok. Itt az „in dubio mitius" elv alkalmazását szeretném javasolni, tehát „kétség esetén az enyhébbet": a Bánság esetében elfogadhatóbbnak látszik az 1873. év az 1872 helyett, mert részben csak ekkorra készültek el ill. kerültek használatba a „HŐV" alcímes postamesteri bélyegzők.

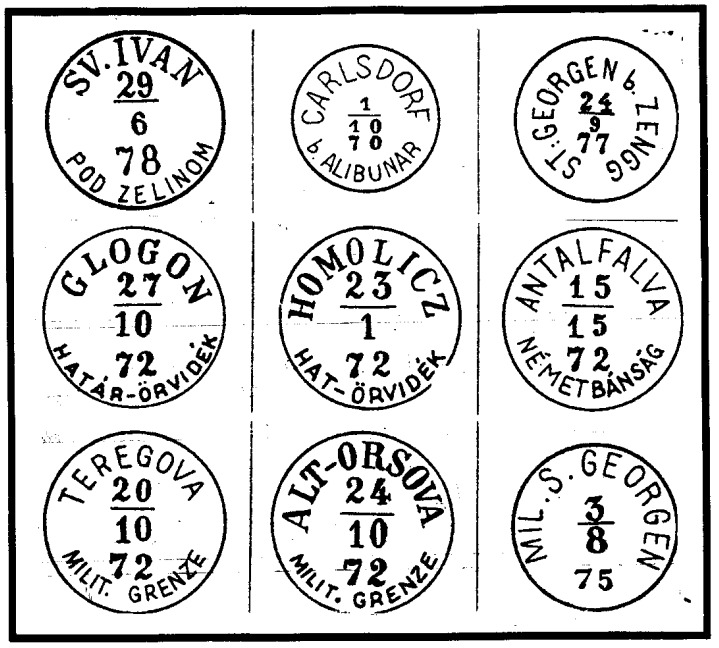
A HŐV a kiegyezéskor, illetve azt követően még csaknem egy évig cs. kir. katonai igazgatás – azaz közvetlenül a bécsi hadügyminisztérium – irányítása alatt állt, így postája is ki volt véve a magyar igazgatás hatásköréből. A magyar kormánynak azonban sikerült elérnie, hogy a HŐV-en közös, osztrák–magyar igazgatást vezessenek be: a HŐV részére külön postaigazgatóságot szerveztek Zimony székhellyel. A közös postaigazgatást kimondó rendelet a HŐV-en 104 helységben 105 postahivatalt sorol fel (Zimonyban két hivatal volt). Ez a helyzet 1868. április 1-től 1870. december 31-ig állt fenn. A Magyar Posta csak 1871. január 1-én vette át ezt a területet – de a HŐV nagy része még hosszú évekig fennmaradt!

Az ismert külföldi szakirodalom (különösen *Müller, Clement,* újabban *Khan* stb.) csak azokat a bélyegzőket, illetve postahelyeket tekinti (említi) a HŐV-hez tartozónak, amelyek az osztrák–magyar postaigazgatás végén megvoltak. Az említett szakírók a magyar postaigazgatás által forgalomba hozott bélyegzőkről, a megnyitott új postahelyekről nem tesznek említést, feltehetőleg abban a hiszemben, hogy ekkorra a katonai HŐV megszűnt. Ám *de facto* még sokáig létezett!

A HŐV fennállása alatt a Magyar Posta 21 új hivatalt szervezett, néhány rég megszűntet újra megnyitott és számos megváltoztatott bélyegzőt vett használatba, az eddigiek mellé, melyek nagy része továbbra is használatban maradt.

A HŐV 1870 utáni további de facto fennállását, mint történelmi tényt, illetőleg mint elvi álláspontot, el kell fogadnunk. Következésképpen nemcsak az 1867-es kiadású bélyegeken fordulhatnak elő HŐV-bélyegzések, hanem ide kell sorolnunk az 1871-es kőnyomatos és rézmetszetű, valamint az 1874-es levélrajzú bélyegek határőrvidéki – a de facto polgárosítás előtti – bélyegzéseit is. Ezek felismeréséhez azonban jól kell ismerni a HŐV bélyegzőit, illetve tudni kell, hogy azok a HŐV három leírt területe közül melyikhez tartoztak, hiszen ezeknél a polgárosítás különböző időben következett be.

Forrás: Pallas Lexikon VIII. 748. old., Révai Lexikon IX. 584. old.

2. ábra Néhány határőrvidéki bélyegzőtípus

Az 1871. január 1. után használatba vett HŐV-bélyegzők két fő csoportba oszthatók:

– **Új postahelyek,** ahol előzőleg még nem volt posta. Ide sorolhatók azok a postahelyek is, ahol ugyan valamikor volt, de hosszú ideig szünetelt a posta működése és ezeket a Magyar Posta még a HŐV fennállása alatt újból megindította.

– **Névváltoztatások** folytán módosított szövegű bélyegzők: helyenként a németet felváltó horvátosítás, magyarosítás, továbbá a kétnyelvű bélyegzők (horvát, magyar, német és olasz kombinációk).

A *magyarországi* (bánsági) HŐV „új" bélyegzői viszonylag későn, általában 1872-ben kerültek használatba, egyik-másik csaknem egyidőben a polgárosítással. Közöttük találjuk a kevés számú magyar nyelvű (és német) postamesteri bélyegzőt, alul „Határ-Őrvidék" stb. megjelöléssel. Ha ezek kelte a polgárosítás előtti: a legbecsesebb ritkaságok! Az új postahelyek száma 6, és két helyen a magyar igazgatás a postát újra megnyitotta.

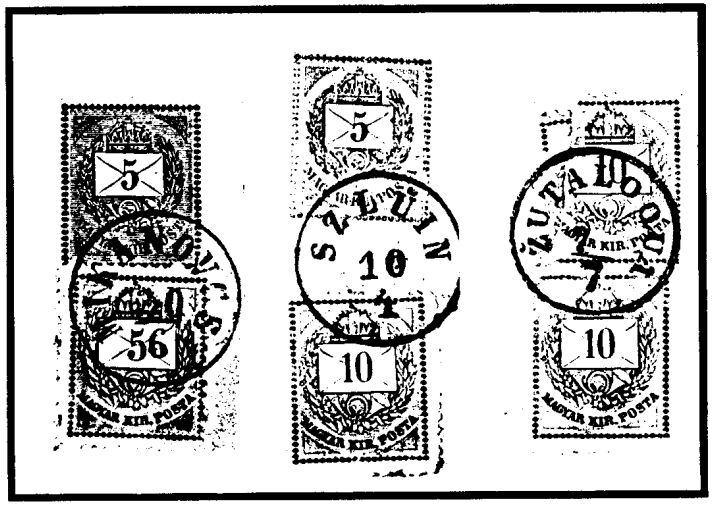
A *horvátországi* HŐV részére a Magyar Posta 15 új hivatalt létesített és egynek működését közel 50 éves szünet után újra megindította (Ostaria).

A HŐV postájának egyes korszakaira (osztrák, közös és magyar) más és más *bélyegzőtípusok* jellemzők: Az újabbak általában nem szorítják ki a régieket, hanem legtöbbször – legalábbis egy ideig – együtt vannak használatban.

A legrégibb bélyegzőtípus a **sorbélyegző:** eleinte gót, később latin betűkkel, különböző tipográfiai változatokban, egy- vagy többsorosak, dátummal vagy anélkül. Számos díszítéses sorbélyegző is akad. Ezek nagy része még a bélyeg előtti korból – tehát 1850 előttről – származik; számuk a HŐV területén meghaladja az 50-et.

Csaknem egyidőben kerültek használatba a **keretes, ovál** vagy **szögletes** bélyegzők, olykor pazar díszítéssel. Ovális bélyegzőkből 32 félét, a szögletes fajtákból 14-et számoltunk össze.

3. ábra Évszám nélküli egykörös bélyegzők

Nagy változást hozott az **egykörös,** évszám nélküli bélyegzők rendszeresítése az 1840-es évek körül. Ez a típus a leggyakoribb a HŐV-en, számuk meghaladja a 80-at. Az egykörösök alfaját képezik az alul díszítményes (palmettás), majd jóval később az évszámos bélyegzők is.

A **kétkörös** bélyegzők is a múlt század közepe táján bukkannak fel, számuk azonban jóval kevesebb – 12 körül – az egykörösökénél.

A vázolt bélyegzőtípusok az *osztrák* postaigazgatás idejéből származnak. Számos ilyen bélyegző a HŐV megszűnése után is több-kevesebb ideig (egyesek még évtizedekig is) használatban maradt. Ezeknek az ún. „továbbélő" bélyegzőknek a gyűjtése is érdekes és érdemes.

A HŐV *közös* postaigazgatásának ideje alatt (1868–70) rendszeresítették a legtöbb ún. *„gyűszű"*-bélyegzőt. Átmérőjük 17–20 mm; sokan ide számítják a 20–22 mm-eseket is. Igen kedveltek a gyűjtők között. Számuk megközelíti a 40-et.

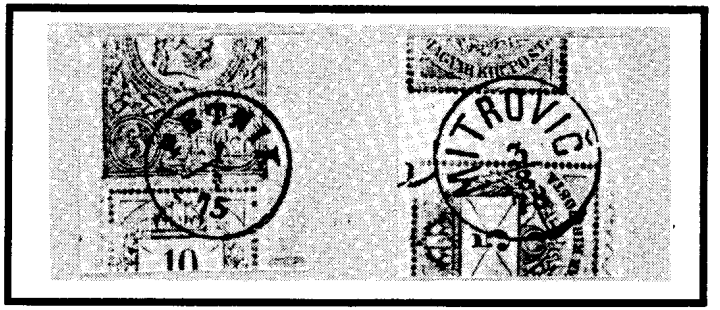
A *magyar* postaigazgatás idejében, 1871-től a legelterjedtebb bélyegzőtípus az egykörös-évszámos (az f típus), de akadtak mások, így egyedi rajzú postamesteri bélyegzők is. (Ezek közé tartoznak az említett, alul HŐV alcímmel ellátott bélyegzők.)

Függelékül több *táblázat*ot, illetve felsorolást közlünk:

- A HŐV területi megoszlásáról, népességéről, postahelyeiről 1868 és 1882 között;
- Az egyes igazgatási egységek (HŐ-ezredek) postahelyeiről, kiemelve az 1871 utániakat és a megszűnteket;
- Az egyes bélyegzőtípusok előfordulásáról 1870-ig;
- Az 1871 utáni „új" HŐV postabélyegzőkről.

Itt helyénvalónak látszik röviden kitérnem egy fontos rendszerezési-módszertani kérdésre, nevezetesen a bélyegzéskatalógusok által alkalmazott ABC-sorrend kérdésére.

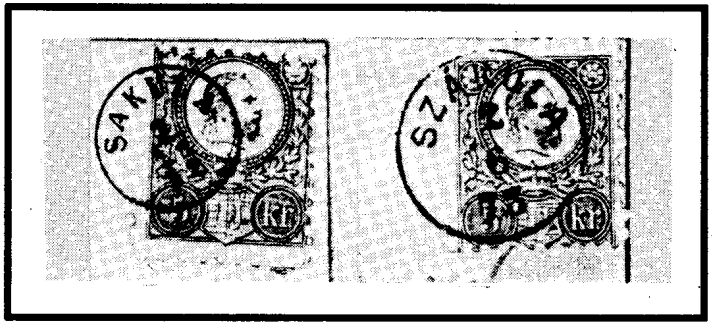
Egyes ilyen munkák a tárgyalt bélyegzők eredeti szövege szerinti ABC-sorrendet alkalmazzák. (Ezt „történeti módszer"-nek nevezhetjük.) Mások egy – rendszerint későbbi – „hivatalos" helységnév-rendszert (helységnévtárak ABC-sorrendjét) követik. De vannak olyan bélyegzéskatalógusok is, amelyek többé-kevésbé függetlenítik magukat a fenti két módszertől és szinte tetszőlegesen – pl. a ma használt vagy ismert elnevezés szerint – szedik ABC-sorrendbe az ismertetett postabélyegzőket. A legtöbb ilyen mű természetesen a bélyegző eredeti nevét is hozza (kénytelen hozni, mert hiszen anélkül nem lehetne a keresett, régi bélyegzőt megtalálni).

4. ábra Évszámos *gyűszűbélyegzők* (18 és 20 mm átmérővel)

A magam részéről – okulva a HŐV-bélyegzők kutatásának tapasztalatain – azok véleményéhez csatlakozom, akik a *történetiség elvi alapján* állva a bélyegzők **eredeti (lehetőleg első)** szövege szerinti ABC-sorrendet alkalmazzák. Kell hozni természetesen a későbbi (pl. magyarosított) nevet is. De szerintem ez még mindig nem elég: szükséges, hogy mai hivatalos nevét is feltüntessük, vagyis annak az államnak elnevezését, amelyhez a bemutatott postahely jelenleg tartozik.

5. ábra Azonos helység kétféle bélyegzőtípusa

Különösen indokolható ez az elvi álláspont a HŐV esetében, ahol az osztrák postaigazgatás kezdetben sokszor németes, ritkán magyaros írásmóddal, fonetikával – szinte archaizálva – nevezte a horvát–szerb helységeket a postabélyegzőkön. (Lehet, hogy akkor még a zsenge horvát helyesírás szabályai nem jutottak el Bécsig.) Amelyik helységnek viszont német neve (is) volt, ezt használták. Az osztrák időben magyar bélyegzővel csak elvétve találkozunk; olasszal csak két adriai település esetében. Románnal egyáltalában nem.

A HŐV esetében tehát mintegy adva van a zavar forrása: egyes katalógusok hol a németes, hol a (rendszerint későbbi) horvátosított (vagy magyarosított) helynevek szerinti ABC-sorrendet alkalmazzák, leginkább azonban minden logikának fittyet hányva, mindezeket összekeverve. Ami nemcsak *történelmietlen,* hanem *gyakorlatiatlan* is, mert komplikálja, megnehezíti az eredeti bélyegzők megtalálását.

A HŐV postatörténete még korántsem feltárt, kielégítően megkutatott terület. Valószínű, hogy a jelen tanulmányban leírtakhoz még kiegészítések, helyesbítések következnek majd. A kutatómunka több irányban is folyik (eddig eléggé elszigetelten). Az eredmények nyilván tökéletesebbek lesznek, ha a kutatók (és gyűjtők!) eredményeik közzététele előtt konzultálnak egymással.

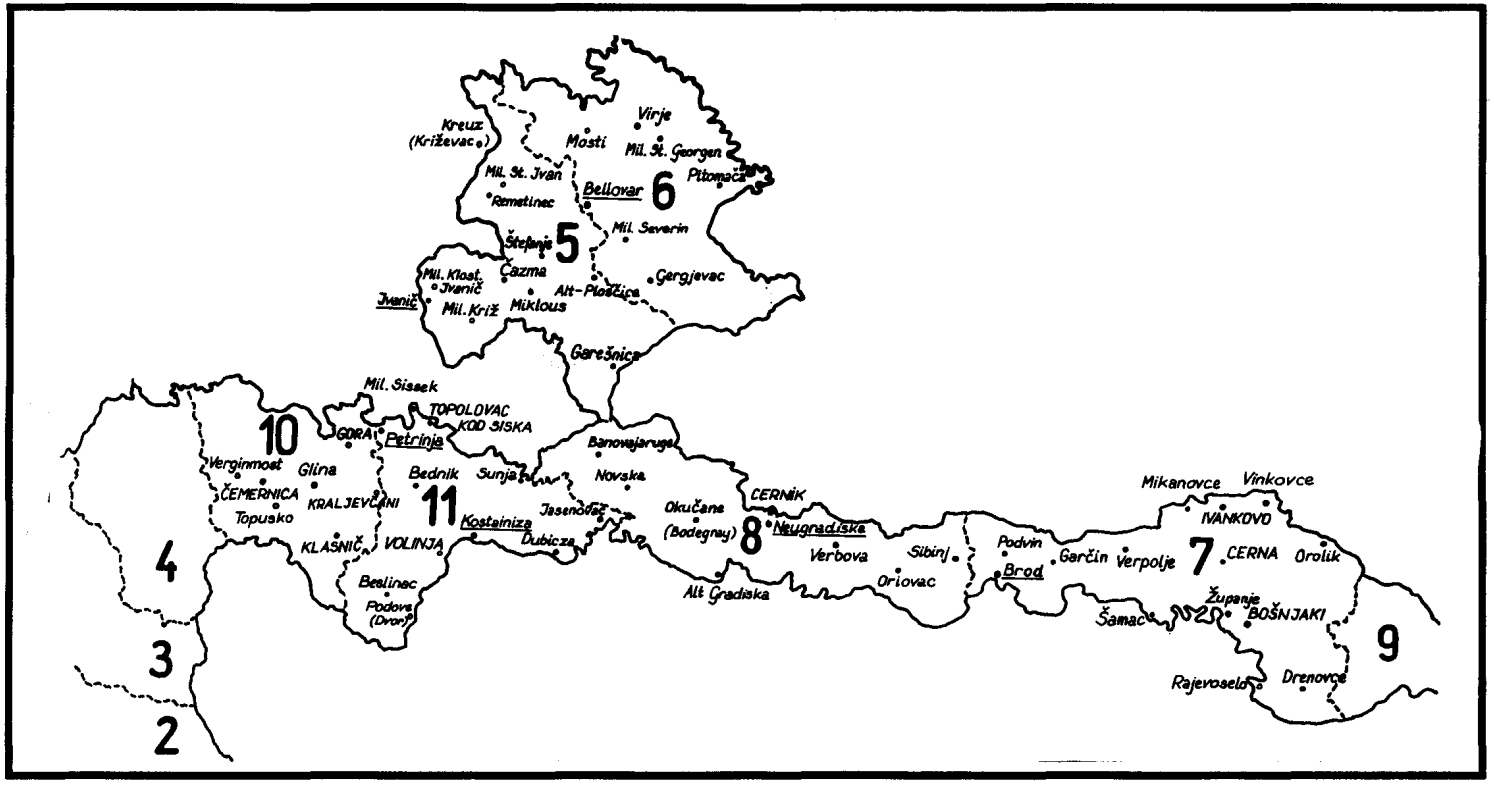
A HŐV postabélyegzőinek gyűjtése leginkább Ausztriában volt elterjedve, de az érdeklődés már ott is erősen alábbhagyott. Nálunk – és érdekes módon Jugoszláviában is – alig méltatják figyelemre. Noha leginkább talán Horvátország előtörténetét érinti, mind az osztrák, mind a magyar postatörténet érdekes része.

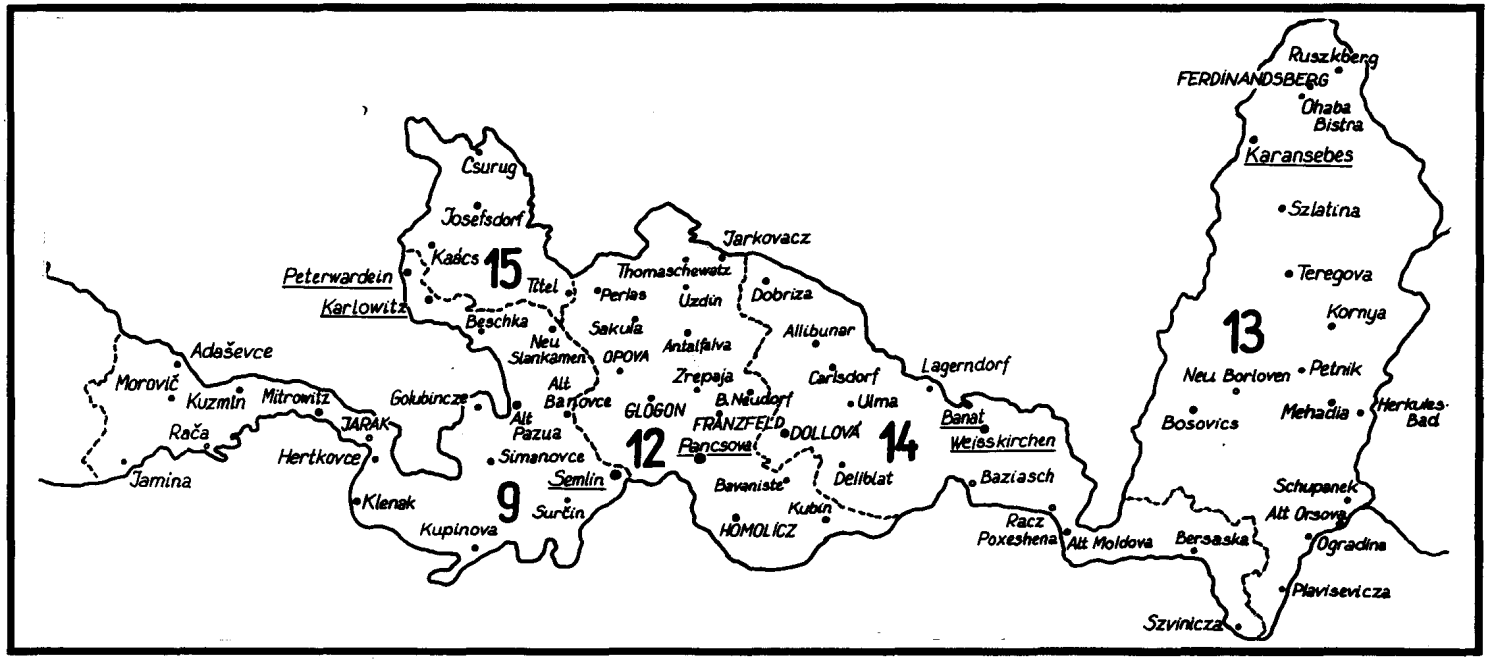

6. ábra A határőrvidék részletes térképvázlata a postahelyekkel I.

1. CLEMENT, A.: *Handbuch der Feld- und Militär-Post Österreich.* Graz,1964. I. köt. 83–102. l. (Rövid történeti áttekintés, részletes táblázatok: katonai szervezet, ezredek, századok, postabélyegzők.)
2. KHAN, Abdul G.: *Austro-Hungarian Administration in the Military Zone 1868–1870.* Croatian Philatelic Society USA, „The Trumpeter" 1978/4 (xerox). Elismeri a HŐV postájának magyar korszakát 1871. január 1-től.
3. REND, F.: *A magyar bélyegek monográfiája,* III. kötet. Az 1867-es kiegyezési postabélyegek kibocsátása c. (II.) fejezetben vázolja a HŐV történetét és dokumentumokat is idéz, pl. a HŐV postájának magyar kézbe adásáról szóló egyezmény 5. pontjában ez olvasható: „... 1871. jan. 1-től kezdődőleg a katonai HŐV különálló részét képezi a magyar postaigazgatás területének..." tehát a HŐV ezután még (soká) fennállt. (I. m. 20–27. l.)
4. SIPOS J-né: *Az 1867-es provizórium.* Philatelica 1980/1. (Közli a HŐV postahelyeinek táblázatos névsorát az 1868. ápr. 1-i helyzet szerint.)
5. – A nyelvi kérdés postatörténeti vonatkozásai. Filatéliai Szemle, 1986. 2. és 3. (Figyelemre méltó kérdésfelvetés, alaposabb kidolgozása hálás téma lenne.)

7. ábra A határőrvidék részletes térképvázlata a postahelyekkel II.

8. ábra A határőrvidék részletes térképvázlata a postahelyekkel III.

A határőrvidék területi megoszlása, postahelyei

Katonai-közigazgatási egység	Terület (osztrák n. mérf.)	Népesség 1869 (1000)	Városok	Községek	Postahivatalok sz. 1868	1870	1873	1882
1. Likkai ezred	45,3	84,1	1	105	10	11	11	12
2. Otocsáci ezred	48,3	76,8	1	87	8	11	11	12
3. Ogulini ezred	44,0	86,5	–	113	9	10	11	14
4. Szluini ezred	25,2	68,8	–	321	6	7	8	8
5. Kőrösi ezred	28,4	63,4	1	192	4	8	–	–
6. Szentgyörgyi ezred	36,2	93,1	1	177	6	6	–	–
7. Bródi ezred	34,3	82,5	1	98	9	9	10	12
8. Gradiskai ezred	29,1	61,6	1	141	8	8	8	9
9. Pétervárad ezred	54,0	102,8	3	61	9	18	18	19
10. Első báni ezred	24,1	70,0	–	126	3	3	6	7
11. Második báni ezred	24,3	66,1	2	148	7	9	9	11
12. Német-Báns. ezred	41,4	114,5	1	34	7	11	15	–
13. Román-Báns. ezred	102,0	98,3	1	99	10	12	14	–
14. Illir-Báns. ezred	30,6	94,8	1	58	6	10	11	–
15. Sajkás zászlóalj	15,8	34,4	–	14	2	3	4	–
HŐV összesen	583,0	1200,0	14	1764	104	136	136	104
Nagy-Magyarország	5600,4	15417						

A HŐV területe tehát Nagy-Magyarországénak 10,4%-a, a lakosságának 8,4%-a.

A határőrvidéki ezredek postahivatalai
(az 1868. évi elnevezés szerint)

A postahivatal neve mellett a működési időt és az ezerben megadott lakosszámot tüntettük fel. Külön kiemeltük a városokat. Az esetenkénti pontos adatok hiányát kérdőjellel jeleztük. Az 1871 után nyitott postahelyeket *nagybetűvel* írtuk. A + jelzés a hivatal megszűnésére utal.

1. LIKKAI EZRED (–1882)		nép. (1000)
Bruvno	1869–	1,3
Gospič (e. ság)	1790–	1,6
Gračac	1849–	1,9
Karlopago város	1790–	0,7
Mali-Hallan	1838–	–
Medak	1816–	1,4
Serb	1867–	1,0
St. Roch	1838–	2,1
Udbina	1861–	1,3
Unter-Lapac	1864–	1,5
Zermanien	1849–	0,4

2. OTOCSÁCI EZRED (–1882)		
Brlog Stacia	1870–	2,0
Bunič	1866–	1,7
Jablonac	1870–	0,9
Korenica	1862–	4,6
LEŠCE-OTOČAC	1879–	1,8
Otočac (e. ság)	1790–	2,7
Perušič	1790–	0,6
Petrovoselo	1862–	2,0
St. Georgen b. Zengg	1869–	0,6
Verhovine	1862–	2,3
Zavalje	1862–	0,7
Zengg város	1824–1871	3,0

3. OGULINI EZRED (–1882)		
Bründl	1861–	1,9
DREŽNIK KOD RAKOVICE	1875–	0,9
Generalskistol	1784–	0,3
Jezerana	1784–	0,6
Josephstahl	1784–	0,7
Modruš	1752– ? +	1,4
MUNJAVA/JOSEFSTAHL	1870–	0,5
Ogulin (e. ság)	1782–	2,5
Oštaria	1790–1825+	0,2
Plaški	1861–	1,4
Prosičenikamen	1863–	1,4
Rakovica	1863–	0,8
TOUNJ	1882–	1,5
ZDENAC	1873–	0,5
Žutaloqua	1784–	0,0

4. SZLUINI EZRED (–1882)		
Barilovič	1864–	0,4
Kostanjevac	1864–	0,3
KRNJAK	1873–	0,4
Primišlje	1871–	2,1
Szluin	1864–	2,0
Valisselo	1864–	0,7
Veljun	1864–	0,5
Voinič	1787–	0,4

5. VARASD-KŐRÖSI EZRED (1871)		
Alt-Ploščica	1869–	0,4
Čazma	1868–	0,5
Garešnica	1869–	1,2
Jvanič város	1863–	0,7
Miklouš	1849–1856+	0,6
Mil. Klost. Ivanič	1787–	0,7
Mil. Križ	1849–	0,5
Mil. St. Jvan	1847–	0,7
Štefanje	1868–	0,6
Remetinec	?–1848+	0,7

6. VARASD-SZENTGYÖRGYI EZRED (–1871)		
Bellovar város	1787–	2,2
Gergjevac	1863–	1,2
Mil. Severin	1866–	0,7
Pitomača	1849–	2,8
Mil. St. Georgen	1849–	5,4
Mosti	1787–1795+	0,8
Virje	1862–	5,9

7. BRÓDI EZRED (–1882)		
BOŠNJAKI	1874–	3,7
Brod város	1814–	2,4
CERNA	1873–	1,4
Drenovce	1870–	1,6
Garcsin	1787–	0,4
IVANKOVO	1880–	2,2
Mikanovce	1787–	1,1
Podvin	1787–1825+	0,5
Orolik	1787–	0,4
Rajevoselo	1861–	0,8
Šamac	1864–	0,4
Werpolje	1787–	1,1
Winkowze (e. ság)	1787–	3,1
Županje	1861–	2,4

8. GRADISKAI EZRED (–1882)

Alt Gradiska	1803, 1838–	0,2
CERNIK	1877–	1,7
Banovajaruga	1868–	0,3
Neugradiska (e. ság)	1787–	2,0
Novska	1787–	1,1
Okučane (Bodegray)	1849–	0,4
Oriowatz	1787–	0,2
Sibinj	1866–	0,9
Werbowa	1834–	0,6

9. PÉTERVÁRADI EZRED (–1882)

Adaševcze	1870–	1,8
Alt Banovce	1870–	1,7
Alt Pazua	1752–	5,8
Beschka	1749–	1,2
Golubincze	1787–1856+	3,4
Hertkovce	1865–	1,2
Jamina	1870–	1,2
JARAK	1875–	0,9
Karlowitz város	1763–	4,9
Klenak	1865–	0,7
Kupinova	1870–	1,2
Kuzmin	1870–	2,6
Mitrowitz (e. ság)	1787–	5,0
Morović	1870–	1,0
Neu Slankamen	1869–	2,3
Peterwardein város	1749–	4,2
Rača	1870–	0,6
Semlin város	1781–	10,0
Šimanovce	1865–	1,1
Surčin	1870–	2,5

10. ELSŐ BÁNI EZRED (–1882)

ČEMERNICA	1873–	1,1
Glina (e. ság)	1787–	1,5
GORA	1873–	0,6
KLASNIČ	1872–	1,6
KRALJEVČANI	1875–	0,3
Topusko	1838, 1858–	1,0
Verginmost	1787–	0,4

11. MÁSODIK BÁNI EZRED (–1882)

Bednik	1787–	0,3
Bešlinac	1869–	–
Dubicza	1787–	3,2
Jasenovac	1809–	2,4
Kostainiza város	1787–	2,1
Mil. Sissek	1870–	1,7
Petrinja (e. ság)	1787–	2,1
Podove/Dvor	1865–	0,5
Sunja	1867–	0,9
TOPOLOVAC KOD SISKA	1875–	0,6
VOLINJA	1882–	0,2

12. NÉMET BÁNSÁGI EZRED (–1873)

Antalfalva	1871–	3,2
Bavaniste	1868–	5,9
Banat-Neudorf	1787–	6,7
FRANCZFELD	1873–	3,7
GLOGON	1872–	2,8
HOMOLICZ	1872–	4,1
Jarkovacz	1864–	2,4
Kubin	1825–	4,4
OPOVA	1872–	3,7
Pancsova (e. ság)	1760–	13,7
Perlas	1851–	3,4
Sakula	1869–	2,6
Thomaschewatz	1869–	2,7
Uzdin	1853–	5,3
Zrepaja	1853–	4,4

13. ROMÁN BÁNSÁGI EZRED (–1873)

Alt Orsova	1804–	1,6
Bosovics	1863–	3,1
FERDINANDSBERG	1872–	1,0
Herkules-Bad	1853–	–
Karansebes (e. ság)	1753–	3,5
Kornya	1753–	1,5
Mehadia	1753–	2,0
Neu Borloven	1869–	0,5
Ogradina	1850–1852+	0,6
Ohaba Bistra	1862–	0,7
Petnik	1869–	1,1
Plavisevicza	1843– ? +	0,4
Ruszkberg	1851–	2,7
Schupanek	1804–1811+	0,6
Szlatina	1753–	1,7
Teregova	1753–	2,7

14. ILLIR BÁNSÁGI EZRED (–1873)

Allibunar	1760–	3,7
Alt Moldava	1868–	1,8
Banat Weisskirchen v.	1769–	7,5
Baziasch	1857–	1,0
Bersaska	1843–	1,2
Carlsdorf b. Alibunar	1870–	2,8
Deliblat	1870–	3,6
Dobriza	1870–	2,7
DOLLOVÁ	1872–	6,1
Lagerndorf	1769	1,7
Racz Poxeshena	1845–1852+	0,6
Szvinicza	1843–1852+	1,0
Ulma	1788–	2,8

15. TITELI SAJKÁS ZÁSZLÓALJ (–1873)

Csurug	1870–	4,3
Josefsdorf	1867–	6,7
Kaács	1851–53, 1873–	3,0
Titel (zlj. ság)	1858–	2,7

A határőrvidék postabélyegzői 1870 végéig típusok szerint

Sorbélyegző: Bellowar, Bellovar (2), Beshka, Bodegray, Brood/in/Slavon., Dubicza, Garcsin, Generalskistoll, Generalski stol, Glina, Gospich/Illyrie, Gospich, Gospic, Jasenowaz, Jezerana, Josephsthal (3), Carlobago, Kostaniza, Kostaniza, Mali Hallan, Medak, Mikanowcze, Sz. Ivan Mil. Gr., Mitrovicz, Neu-Gradiska, Novska, Oriowacz, Ottochaz, Ottocsaz, Ottocsac, Perussich, Peterwardein (2), von Petrinia, Petrinia/Illyrie, Petrinia/Illyrien, Petrinia, Semlin (4), v. Semlin, St. Roch, Werginmost, Werpolje, Winkowze (2), Zengg/in Milit., Žutaloqua.

Oválbélyegző: Allibunar, Alt-Orsova, Banat-Neudorf, Weis Kirchen/im Banat, Bellovar (2), Bellovar/Francirt, Bellovar/Recommandirt, Besska, Brood, Dubicza/Recommandirt, Glina (3), Gospich/Franco/und/Recommandirt, Caransebes, Kubin, Mehadia, Mitrowitz, Mitrowicz, Novska, Pancsova (3), Peterwardein, Semlin (3), Werbova, Winkovcze, Zengg/Recommandirt, Segna.

Szögletes bélyegző: Gospich, Carlobago, Carlobago/V. L. A., Carlobago/VLL.A, Carlovitz (2), Pancsova, Petrinia, Zengg/Franco, Zengg/... (dátum), Segna/V.L.N., Segna/V.N°, Zengg/V.L.A., Weisskirchen.

Egykörös bélyegző: Allibunár, Alt-Gradiska, Alt-Moldova, Alt Orsova, Alt-Pazua, Banat-Weisskirchen, Barilovic, Baziasch, Bednik, Bellovar, Beschka, Bosovics, Brood, Bründl, Bunic, Dubicza, Generalski-stol, Gergjevac, Gospic, Herkules-bad, Hertkovce, Jvanic, Jarkovac, Jasenovac, Josefsdorf, Karansebes, Karlobago, Karlo Pago, Karlovitz (2), Klenak, Korenica, Kornya, Kostainica, Kubin, Lagerndorf, Mehadia, Mikanovce, Mil:Klost. Ivanič, Militär–Severin, Novska, Ogulin (2), Ohaba Bistra, Okučane, Orolik, Otočac, Pancsova, Perlas, Perusic, Petrinia, Petrovoselo, Plaski, Podove, Prosičenikamen, Rajevoselo, Rakovica, Ruszkberg, Sakula, Samac, Serb, Sibinj, Simanovce, Sunja, Szluin, Teregova, Titel, Topusko, Udbina, Ulma, Unter–Lapac, Vališselo, Veljun, Verginmost, Verhovine, Virje, Voinic, Zavalje, Zrepaja, Zupanje, Žutaloqua.
Egykörös, évszámmal: Alt-Orsova, Banovajaruga, Glina.
Egykörös, alul díszítménnyel: Glina, Zengg

Kétkörös bélyegző: Banat Neudorf, Ban. Weisskirchen, Gračač, Militär–Kriz, Mil. St. Georg, Mil. St. Jvan, Neu-Gradiska, Pancsova, Peterwardein, Pitomača, Szlatina, Zermanien.

Gyűszűbélyegző: Adaševce, Alt-Banovce, Alt-Ploščica, Antalfalva, Bavanište, Bersaska, Beslinac, Brlog Stacia, Bruvno, Carlsdorf b. Alibunar, Čazma, Csurug, Deliblat, Dobricza, Drenovce, Garešnica, Jablonac, Jamina, Karlovitz, Kupinovo, Kuzmin, Mitrovič, Morovič, Neu Borloven, Neu Slankamen, Orsova, Petnik, Peterwardein, Primišlje, Rača, Sakula, Stefanje, St. Georgen b. Zengg, Surčin, Thomaschewatz, Vinkovce, Zengg, Zavalje.

FELHÍVJUK olvasóink figyelmét, hogy kiadványunk alábbi számai még megvásárolhatók:

1972/1 szám	10,–	1979/2 szám	24,–	1983/2 szám	30,–
1976/1 szám	18,–	1980/1 szám	24,–	1984/1 szám	30,–
1976/2 szám	nem jelent meg!	1980/2 szám	24,–	1984/2 szám	30,–
1977/1 szám	18,–	1981/1 szám	30,–	1985/1 szám	40,–
1977/2 szám	18,–	1981/2 szám	30,–	1985/2 szám	40,–
1978/1 szám	18,–	1982/1 szám	30,–	1986/1 szám	40,–
1978/2 szám	18,–	1982/2 szám	30,–	1986/2 szám	40,–
1979/1 szám	24,–	1983/1 szám	30,–		

A füzetek a székházban, a földszinti árusítóhelyen szerezhetők be.

A határőrvidék új postabélyegzői 1871–1882

A sorszám után zárójelben Müller 1867-es katalógusa szerinti sorszámot és helynevet tüntettük fel, továbbá a határőrezred számát az első táblázat szerint (1–15), a posta megnyitásának évét, valamint az 1871 előtt használt bélyegzők típusait, az alábbi rövidítések szerint: e = egykörös, eé = egykörös évszámmal, gy = gyűszű, k = kétkörös, o = ovál, s = sor, sz = szögletes bélyegző. Az 1871 utáni bélyegzőket nagybetűvel és albetűs sorszámmal jelöltük. A mm-ben megadott méretek átmérőt jelentenek.

Sorsz.	Szöveg, ezred, típus	Használat HŐV-i	Használat További	Forrás: Monográfia kötet, old.
1	(5039 Alt-Gradiska, 8, 1859, e)			
	1a Ó-STARA-GRADISKA	1878–82		VI. 140.
2	(5044 Alt-Orsova, 13, 1804, o, e, k)			
	2a ALT-ORSOVA/ MILIT. GRENZE	1872–73		VI. 67, 79.
	2b ORSOVA 18 mm, gy	1870–72	1873–86	VI. 140.
	2 c ORSOVA 23,5 mm	1872–73	1873–86	VI. 140.
3	(5051 Antalfalva, 12, 1871, gy)			
	3a ANTALFALVA/ NÉMETBÁNSÁG	1872–73	1873–84	VI. 67, 79.
4	(5085 Banat-Neudorf, 12, 1787, o, k)			
	4a BÁNÁT-ÚJFALU	1873	1873–88	VI. 82.
5	(5091 Banovajaruga, 8, 1868, eé)			
	5a BANOVAJARUGA	1876–82	1882–901	VI. 81.
6	(5096 Barilovic, 4, 1864, e)			
	6a BARILOVIČ	1878–82	1882–93	VI. 81.
7	(5128 Bersaska, 14, 1843, e)			
	7a BERSZASZKA	1873	1873–906	VI. 84.
8	BOŠNJAKI, 7, új ph	1874–82	1882–06	VI. 86.
9	(5181 Bosovics, 13, 1863, e)			
	9a BOZOVICS	1873	1873–97	VI. 87.
10	(5182 Brood, 7, 1814, o, s, s, s, e, s)			
	10a BROOD U SLAVONIJ/ BROOD-SLAV.	1871–73		VI. 87.
	10b BROOD/SZÁVA 3 változat	1873–82	1882–	VI. 87.
	10c BROOD/SZÁVA A	1881–82	1882–93	VI. 87.
11	(5221 Carlsdorf, 14, 1870, gy)			
	11a KARLSDORF	1873	1873–74	VI. 112.
12	CERNA 7, új ph	1873–82	1882–04	VI. 91.
13	ČEMERNICA, 10, új ph	1873–80		VI. 92.
14	DOLLOVÁ/HATÁRŐRVIDÉK, 14, új ph	1872–73	1873–82	VI. 67, 96.
15	DRCŽNIK/KOD RAKOVICE, 3, új ph (téves, helyesen DREŽNIK	1875–82	1882–13	VI. 96.
16	(5336 Dubicza, 11, 1787, s, e, o)			
	16a DUBICA	1879–82	1882–09	VI. 96.
17	FERDINANDSBERG, 13, új ph	1872–73	1873–80	VI. 101.
18	FRANCZFELD/ NÉMET BÁNSÁG, 12, új ph	1872–73	1873–79	VI. 67, 101.
19	(5440 Generalski-Stol, 3, 1784, s, e)			
	19a GENERALSKI STOL	1880–82	1882–04	VI. 103.
20	GLOGON/HATÁR-ŐRVIDÉK, 12, új ph	1872–73	1873–84	VI. 103.
21	GORA, 10, új ph	1873–82	1882–09	VI. 103.
22	(5455 Gospic, 1, 1790, s, d, d, s, s, e)			
	22a GOSPIĆ	1871–82		
23	(5522 Herkules-Bad, 13, 1838, 1840, 1853–)			
	23a HERKULES-FÜRDŐ	1872–73	1873–90	VI. 107.
24	HOMOLICZ/HAT-ŐRVIDÉK, 12, új ph	1872–73	1873–83	VI. 67, 108.
25	IVANKOVO, 7, új ph, 22 mm	1880–82		VI. 110.
26	JABLONAC, 2, új ph, két méret	1870–82	1882–84	VI. 110.
27	JARAK, 9, új ph	1875–82	1882–05	VI. 110.
28	(5391 Jezerana, 3, 1784, s)			
	28a JEZERANA	1873–82	1882–89	VI. 111.

Sorsz.	Szöveg, ezred, típus	Használat HŐV-i	Használat További	Forrás: Monográfia kötet, old.
29	(5395 Josephsthal, 3, 1784, s, s, s, s)			
	29a MUNJAVA/JOSEFSTHAL	1870–82	1882–89	VI. 75, 129.
30	KÁCS, Sajk. zlj. 1851–53?	1873	1873–74	VI. 113.
31	(5613 Karansebes, 13, 1753, o, e)			
	31a KARANSEBES, 23,5 mm	1873	1873–83	VI. 112.
32	(5616 Karlopago, 1, 1790, sz, s, e, sz, sz, e)			
	32a CARLOBAGO	1880–82	1882–85	VI. 91.
33	(5617 Karlovitz, 9, 1763, o, e, e, f)			
	33a KARLOVITZ, 23,5 mm	1882	1882–88	VI. 112.
34	KLASNIČ, 10, új ph	1872–4		VI. 117.
35	(5677 Klenak, 9, 1865, e)			
	35a KLENAK, 24,5 mm	1873–82	1882–84	VI. 117.
36	(5712 Kornya, 13, 1753–71, 1850, e)			
	36a KORNJA	1871–73	1873–87	VI. 118.
37	(5717 Kostainica, 10, 1787, s, s, s, e, s)			
	37a KOSTAJNICA antikva betűk	1873–82	1882–09	VI. 118.
38	KRALJEVČANI, 10, új ph	1875–82	1882–92	VI. 119.
39	KRNJAK, 4, új ph	1873–82	1882–86	VI. 120.
40	LEŠCE/OTOČAC, 2, új ph	1879–82	1882–98	VI. 122.
41	(5834 Medak, 1, 1816, s, e)			
	41a MEDAK	1882	1882–10	VI. 126.
42	(5865 Mikanovce, 7, 1787, s, e)			
	42a MIKANOVCE	1880–82	1882–93	VI. 127
43	(5871 Militär St. Georgen, 6, 1849, k)			
	43a MIL. S. GEORGEN (HŐV megszűn. után!)		1875–87	VI. 67, 127
44	(5876 Mitrowitz, 9, 1787, s, s, f)			
	44a MITROVICA	1870–82	1882–90	VI. 128.
	44b MITROVICZ/MITROVICA	1881–82	1882–08	VI. 128.
45	(5988 Neugradiska, 8, 1787, o, o, s, k, gy)			
	45a GRADISKA	1874–82	1882–87	VI. 54.
	45b UJ-NOVA-GRADISKA	1877–82	1882–89	VI. 166.
46	(5994 Neu-Slankamen, 9, 1869, gy)			
	46a UJ-NOVI-SLANKAMEN	1879–82	1882–86	VI. 166.
47	(6003 Novska, 8, 1757, o, s, o, e)			
	47a NOVSKA	1877–82	1882–96	VI. 139.
48	OGRADINA, 13, új ph	1873	1873–74	VI. 139.
49	(6040 Ogulin, 3, 1782–85, 1838, e)			
	49a OGULIN	1873–82	1882–93	VI. 139.
50	(6048 Okučane, előbb Bodegray, 8, 1850, s, e)			
	50a OKUČANE, 24 mm	1877–82	1882–91	VI. 139.
51	OPOVA/HATÁR-ŐRVIDÉK 12, új ph	1872–73	1873–84	VI. 139.
52	(6058 Oriowacz, 8, 1787, s)			
	52a ORIOVAC	1869–82	1882–99	VI. 139.
53	OŠTARIA, 3, 1790–1825? új ph	1874–82	1882–09	VI. 140.
54	(6071 Otočac, 2, 1790, s, s, e)			
	54a OTTOČAC	1876–82	1882–98	VI. 140.
55	(6083 Pancsova, 12, 1760, o, o, o, sz, k, e, gy)			
	55a PANCSOVA antikva b. 23 mm	1870–73	1873–83	VI. 141.
	55b PANCSOVA groteszk b. 23 mm	1873	1873–92	VI. 141.
56	(6109 Perlas, 12, 1851, e)			
	56a PERLASZ	1873		
57	(6123 Petrinja, 11, 1787, s, s, s, s, sz, e)			
	57a PETRINJA	1873–82	1882–92	VI. 143.
58	(6143 előbb Podove 11, 1856? 1865, e)			
	58a DVOR	1878–82	1882–12	VI. 97.
59	(6166 Primišlje, 4, 1871, gy)			
	59a PRIMIŠLJE	1871–82	1882–03	VI. 146.
60	(6189 Rajevoselo, 7, 1861, e)			
	60a RAJEVOSELO	1880–82	1882–95	VI. 147.
61	(6241 Sakula 13, 1869, gy)			
	61a SZÁKULA	1873	1873–88	VI. 153.
62	(6243 Samac, 7, 1864, e)			
	62a SAMAČ (hibás, helyesen ŠAMAC)	1880–82	1882–89	VI. 149.

Sorsz.	Szöveg, ezred, típus	Használat HŐV-i	Használat További	Forrás: Monográfia kötet, old.
63	(6266 Semlin, 9, 1781, s, s, s, s, o, o, o, s, e)			
	63a ZIMONY–ZEMUN	1874–82	1882–92	VI. 173.
	63b ZIMONY/ZEMUN 23,5 mm (2 típus)	1875–82	1882–99	VI. 173.
	63c ZIMONY/ZEMUN 26 mm	1882	1882–00	VI. 173.
64	(6317 St. Roch, 1, 1838, s)			
	64a SCT. ROK–SV. ROK	1876–82		VI. 75, 154.
	64b SVETI-ROK	1882	1882–92	VI. 5, 154.
65	(6464 Teregova, 13, 1753, e)			
	65a TEREGOVA/ MILIT. GRENZE	1870–73		VI. 67, 161.
	65b TEREGOVA 22,5 mm	1973	1873–86	VI. 161.
66	(6470 Thomaschewatz, 12, 1869, gy)			
	66a TAMÁSSEVACZ	1873	1873–03	VI. 162.
67	(6492 Titel, Sajk. zlj. 1838, e)			
	67a TITEL/BÁCS	1872–73	1873–88	VI. 163.
68	TOPOLOVEC KOD SISKA, 11, új ph	1875–82	1882–97	VI. 163.
69	(6506 Topusko, 10, 1838, 1858, e)			
	69a TOPUSKO	1873–82	1882–90	VI. 163.
70	TOUNJ, 3, új ph	1882	1882–89	VI. 164.
71	(6553 Unter-Lapac, 1, 1864, e)			
	71a DOLNJI-LAPAC	1875–82	1882–05	VI. 96.
72	VOLINJA, 10, új ph	1882	1882–91	VI. 171.
73	(6646 Werbowa, 8, 1834, s)			
	73a VERBOVA	1879–82	1882–10	VI. 169.
74	(6647 Werpolje, 7, 1787, s)			
	74a VERPOLJE	1871–82	1882–86	VI. 170.
75	(6651 Winkowze, 7, 1787, o, s, s, s, gy)			
	75a VINKOVCE 25 mm	1878–82	1882–95	VI. 170.
	75b VINKOVCE 24 mm	1881–82	1882–95	VI. 170.
76	ZDENAC, 3, új ph	1873–82	1882–10	VI. 172.
77	(6692 Zupanje, 7, 1861, e)			
	77a ŽUPANJE	1880–8?	1882–90	VI. 173.
78	(6694 Zutaloqua, 3, 1784, s, e)			
	78a ŽUTALOKVA	1882	1882–10	VI. 174.

Vasúti postaútvonalak Magyarországon az osztrák postaigazgatás idejében (1850–1867)

SONNEVEND GYÖRGY

Bevezetés

A Philatelica 85/2. számában jelent meg *Orbán Ferenc* tanulmánya a határátlépő postajáratokról, amelyben a szerző panaszolja, hogy az akkori postaútvonalakról aránylag kevés adat áll rendelkezésünkre.

Ebben a cikkben bemutatom az osztrák postaigazgatás idején épített vasútvonalakat, felállításuk sorrendjében, megemlítve azokat a régi postaútvonalakat, amelyeket a vasúti postai szállítás felváltott. A feldolgozás alapján a levelek gyűjtői elkülöníthetik a vasúton szállított leveleket.

Orbán Ferenc tanulmányában egy 1901-es vasúthálózatot ábrázoló térkép segíti a tájékozódást, e cikkben két korábbi térképvázlatot mutatunk be, az egyiken az 1850-ig, a másikon az 1867-ig létesült vasútvonalakkal. Ehhez elsődleges forrásként *Térfi Béla: Bélyegelőtti levelek és azok lebetűzései* c. könyvének térképmelléklete szolgált.

A postaútvonalak összefoglalásához két fontos forrásmunkát használtam: **Galgóczi Károly:** *Közlekedési Naptár az 1855. közönséges esztendőre* (Pest, Emich Gusztáv), illetve **Guzman Dénes:** *Magyarország s az ahhoz tartozó részeket behálózó Posta-Láncolatok* (Pest, Bartalis Imre, 1863.) c munkáit.

Galgóczi munkája először a Pestről kiinduló 12 fővonalat írja le, majd az ezeken keresztülvágó fő- és mellékvonalakat. Közli Magyarország gőzvontatású vasútvonalainak menetrendjét Bécs (Wien)–Pest–Szolnok, valamint Sopron és Bécsújhely (Wiener Neustadt) között, továbbá a Pozsonyból Szeredig járó lóvasút menetrendjét is.

Guzman 1863-ban kiadott *Postaláncolataiban* Galgóczi fő- és mellékvonalait rövidebb útszakaszokra bontotta fel és ezeket nevezte postaláncolatoknak. Figyelembe vette az útvonalak időközben bekövetkezett változásait is. Jegyzékének második része az akkori vasúthálózatot ismerteti az egyes állomások felsorolásával.

A vasutak útvonala legtöbbször nem követte a régi postajáratok útját. Ugyanazon kezdő- és végállomás esetén a vasút pályája gyakran más helységeket érintett, mint a régi postaútvonal.

A vasútvonalak felsorolása előtt tekintsük át röviden a pályaudvari bélyegzőket, valamint a vasúti postai szállítással bekövetkezett változásokat.

Pályaudvari bélyegzések

A pályaudvari bélyegzőket 1852-ben vezették be Magyarországon, eleinte B–H rövidítéssel, majd 1858-tól a „Bahnhof" felirat feltüntetésével, megkülönböztetve a pályaudvari hivatalt a városban működő postahivataltól.

Ilyen bélyegzőt alkalmaztak 1852-től 1856-ig a Pest és Pozsony, majd 1853-tól 1857-ig a Pest és Szeged közötti vasútvonal egyes állomásainál. Ezek a bélyegzések elég ritkák.

1857 után már csak a következő állomások használtak B–H, illetve Bahnhof feliratú bélyegzőt: Abony, Arad, Ofen (Buda), Debrecen, Gross Kikinda (Nagy Kikinda), Nyíregyháza, Pest, Pressburg (Pozsony), Sziszek, Temesvár, Tokaj, Agram (Zágráb), végül 1865-től Gross Kanizsa (Nagykanizsa).

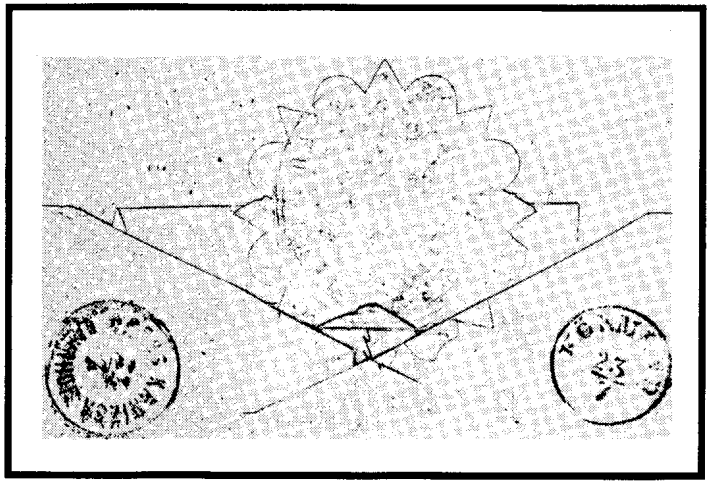
A vasúti postai szállítással beállt változások

A lófogatú kocsi átlagos teljesítménye napi száz kilométer körül mozgott. A vasúti postai szállítás bevezetése a szállítási időt megrövidítette. Ha a levelek feladási helye és a célállomás közötti távolság a 100 kilométert meghaladta, és az érkezési bélyegzés szerint a levél a feladás napján megérkezett rendeltetési helyére, akkor arra következtethetünk, hogy *a levelet vonattal szállították*. Azt is feltételezhetjük, hogy az egyes vasútvonalak megépítése után kisebb távolság esetén is vonattal szállították a leveleket.

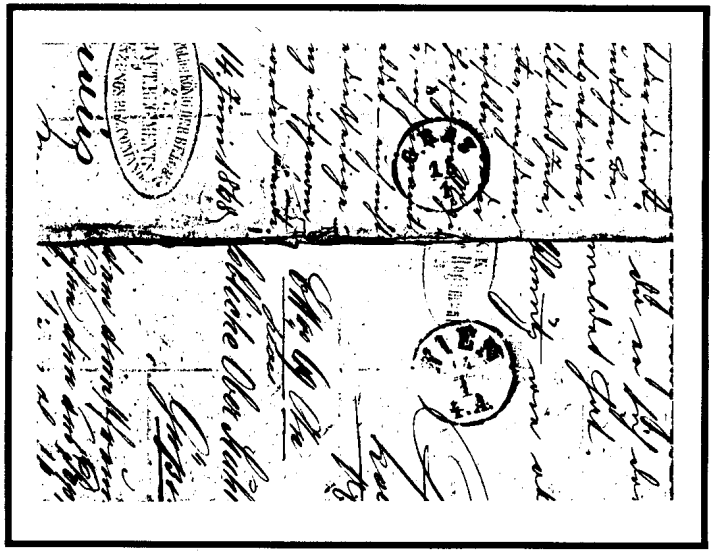
Új vasútvonal indítása után gyakran megváltoztatták a régi postajárat irányát. Ezt tanúsítja a következő három levél, amelyeket a Sopron és Nagykanizsa közötti vasútvonal megnyitása után adtak postára:

1. Az első levelet Grácból Körmendre küldték 1867-ben, de nem a korábban szokásos útvonalon, Fürstenfeld postahelyen át, hanem először vonattal Naykanizsára irányítva, ahol az állomás bélyegzőjével kezelve továbbították a levelet Körmendre, Nagykanizsától Szombathelyig ugyancsak vonattal. (A hátoldali bélyegzéseket mutatja az *1. ábra.)*

1. ábra

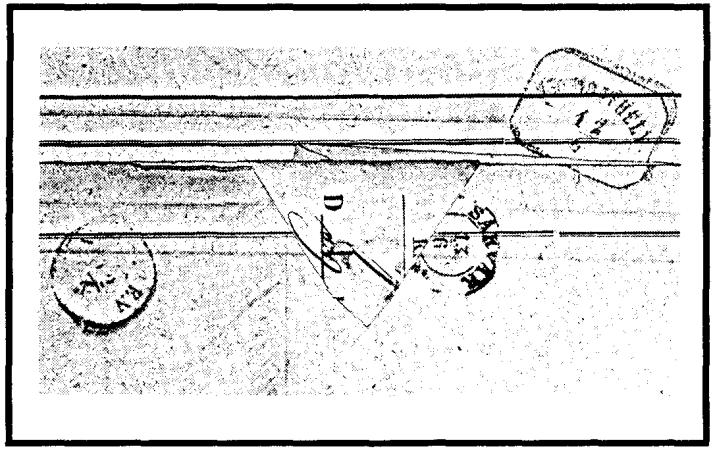
2. A második levelet Szombathelyről küldték Grácba, de ezt sem a korábban szokásos útvonalon, Körmenden és Fürstenfelden át, hanem először vonattal Bécsbe irányították, majd onnan szintén vonattal tovább Grácba. Bécsben a levelet átmenő bélyegzéssel látták el *(2. ábra)*.

2. ábra

3. A harmadik levelet 1866-ban Sopronból küldték Sárvárra, de nem a szokásos közvetlen fővonalon. A levelet először vonattal Szombathelyre irányították, majd onnan továbbították hagyományos módon Sárvárra *(3. ábra)*.

A bemutatott levelek alapján levonhatjuk azt a következtetést, hogy a vasúti közlekedés megindulása után átszervezték a postaútvonalakat és a közlekedési hálózat vasútcentrikussá vált. A vasút építése előtti időben a postaútvonalak aránylag

3. ábra

keveset változtak. A postahelyek személyzete a régi postaútvonalakon a levelek irányítását jól begyakorolhatta. A vasút térhódításával a postamestereknek figyelemmel kellett kísérni a vasúti menetrend változásait is, figyelmet fordítva arra, hogy a küldemények a vasúti menetrend szerinti *legrövidebb idő alatt érkezzenek rendeltetési helyükre.* A vasúti szállítás előnye elsősorban a *hosszabb útvonalaknál,* főleg a 200 kilométernél nagyobb távolságoknál érvényesült, ahogy ez az egyes vonalaknál említett példákból is látható.

Magyarország vasútvonalai 1850-ben

1850-ben a következő négy vonalon közlekedtek vonatok:

1. **Lóvasút** létesült 1840-ben Pozsony, Nagyszombat és Szered között, ám ez a lóvontatású vonat még nem vehette fel a versenyt a postakocsival.
2. **Az első, gőzmozdonnyal üzemelő** vasútvonal 1846. július 15-én nyílt meg *Pest és Vác* között, amelyet 1850. december 16-tól *Párkánynán át Pozsony és Bécs felé* meghosszabbítottak.
3. 1847. július 1-én átadták a *Pest és Szolnok,* majd
4. 1847. augusztus 20-án a *Sopron és Bécsújhely* (Wiener Neustadt) közötti vasútvonalat.

A mellékelt első térképen bemutatjuk az 1850. V. 31. után is használt fontosabb postaútvonalak hálózatát és a fenti vasútvonalakat.

A postaútvonalakat felváltó vasútvonalak 1850–1867 között

A második térképmellékleten az 1867-ig felállított vasútvonalakat mutatjuk be. A térképvázlatok összehasonlításával jól követhetők a változások.

1867-ben a postaszállító vasútvonalak az alábbiak voltak:

1. Pozsony–Nagyszombat
2. Pest–Pozsony–Marchegg–Wien (határátlépő)
3. Sopron–Bécsújhely (Wiener Neustadt) (határátlépő)
4. Pest–Szolnok–Debrecen–Miskolc–Kassa
5. Pest–Cegléd–Szeged–Temesvár–Baziás
6. Oravica–Stájerlak (Steierdorf)
7. Gőzhajótársulati kőszénbánya–Üszög–Mohács
8. Bécs–Bruck–Győr–Székesfehérvár (határátlépő)
9. Püspökladány–Nagyvárad
10. Szolnok–Arad
11. Pragerhof–Nagykanizsa–Buda (határátlépő)
12. Sziszek–Zágráb–Steinbrück (határátlépő)
13. Zágráb–Károlyváros (Karlstadt, Karlovac)
14. Sopron–Nagykanizsa
15. Pest–Hatvan

Guzman postaláncolatainak áttekintésekor megállapíthatjuk, hogy csak néhány olyan postaútvonal maradt, amelyen a *vasútvonalakkal párhuzamosan hagyományos postajáratok* is közlekedtek. Ezek a következők:

3. sz. járat Pest–Vác
32. sz. járat Temesvár–Versec
45. sz. járat Cegléd és Szeged
78. sz. járat Szeged–Horgos–Temesvár
188. sz. járat Pécs–Mohács között

A vasútvonalak időbeni kiépülése

Térképünkön a kiegyezéskori vasúthálózatot ábrázoltuk. A vasútvonalak azonban szakaszosan épültek ki, ezért a további vonalak részletes tárgyalása előtt összefoglaljuk az 1867-ig épített vasútvonalakat időrendi egymásutániságban:

1853. szeptember 3.	Cegléd–Félegyháza (5. vonal)
1854. március 4.	Félegyháza–Szeged (5. vonal)
1854. december 1.	Gőzhajótársulati kőszénbánya–Üszög (7. vonal)
1855. december 24.	Bruck–Győr (8. vonal)
1856. augusztus 10.	Győr–Újszőny (8. vonal)
1857. május 2.	Üszög–Mohács (7. vonal)
1857. november 15.	Szeged–Temesvár (5. vonal)
1857. november 23.	Szolnok–Debrecen (4. vonal)
1858. április 24.	Püspökladány–Nagyvárad (9. vonal)
1858. október 25.	Szolnok–Arad (10. vonal)
1859. május 24.	Debrecen–Miskolc (4. vonal)
1860. április 25.	Nagykanizsa–Pragerhof (11. vonal)
1860. június 1.	Újszőny–Székesfehérvár (8. vonal)
1860. augusztus 14.	Miskolc–Kassa (4. vonal)
1861. április 1.	Nagykanizsa–Buda (11. vonal)
1862. október 1.	Sziszek–Zágráb–Steinbrück (határátlépő) (12. vonal)
1865. június 1.	Zágráb–Károlyváros (Karlovac) (13. vonal)
1865. szeptember 21.	Sopron–Nagykanizsa (14. vonal)
1867. április 2.	Pest–Hatvan (15. vonal)

A vasútvonalakat építésük sorrendjében vizsgáljuk.

A PEST–SZEGED KÖZÖTTI VASÚTVONAL (5. vonal)

A régi postaútvonal
Soroksár, Ócsa, Örkény, Lajosmizse, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Péteri, Kistelek, Szatymaz
postahelyeken át vezetett Szegedre.

Az 1854. március 4-én megnyílt vasútvonal Ceglédnél ágazott el a Pest–szolnoki vonalról és Kecskeméttől kezdve követte a fent leírt régi postaútvonalat.

A Pest és Szeged közötti 190 km-es távolságot a vonat körülbelül 6–7 óra alatt tette meg.

A legtöbb esetben ilyen párhuzamos postaláncolat nincs, ebből arra következtethetünk, hogy ezeken az útvonalakon ekkor már átállt a posta a vasúti szállításra.

Az alábbiakban részletesebben megvizsgálunk egy-egy vasútvonalat, röviden ismertetve a régi postautakat, amelyek a vasút megépülésével módosultak, ill. megszűntek.

A PEST–POZSONY KÖZÖTTI VASÚTVONAL

A régi postaútvonal Térfi térképe szerint a következő nagyobb helyeken át haladt Pestről Pozsony felé:
Vác, Ipolyság, Léva, Nyitra és Nagyszombat.

Az 1850. december 16-án elkészült vasútvonal csak *Vácig* követte a régi postaútvonalat, majd
Nagymaros, Esztergom–Nána, Érsekújvár és Galánta
útvonalon át ért Pozsonyba és onnan Bécsbe.

A kisebb állomásokat nem soroljuk fel.

1863-tól a Pest–Pozsony–Bécs közötti vasútvonalon mozgóposta-hivatal is közlekedett.

Galgóczi *Közlekedési Naptárában* közölt 1855. évi vasúti menetrend szerint a Pest és Pozsony közötti 213 kilométeres út általában 6 óráig, a Pest és Bécs közötti 278 km-es út mintegy 9 óráig tartott.

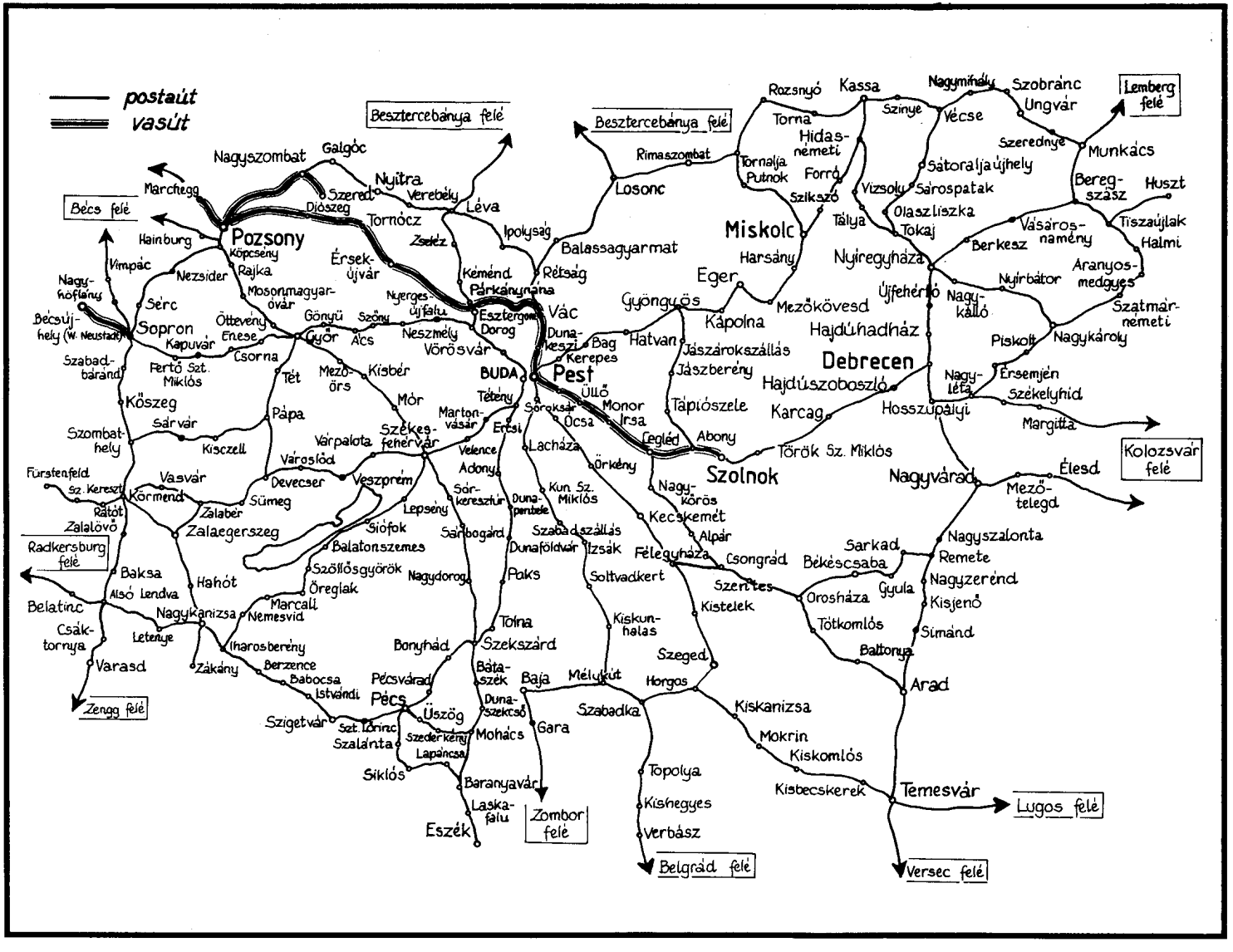
Amíg az 1850-es évek elején a Pozsonyból Pestre irányított levél csak a harmadik napon érkezett meg, addig később – a hatvanas években – az ilyen Pozsonyban feladott leveleken legtöbbször *aznapi* pesti érkezési bélyegzés látható. Az utóbbi leveleket vonattal továbbították.

A Bécsből Pestre küldött levelek *általában másnap* érkeztek meg, de ismerünk néhány levelet a XIX. század ötvenes, hatvanas éveiből, amelyeken a bécsi feladással azonos napi pesti érkezési bélyegzés látható.

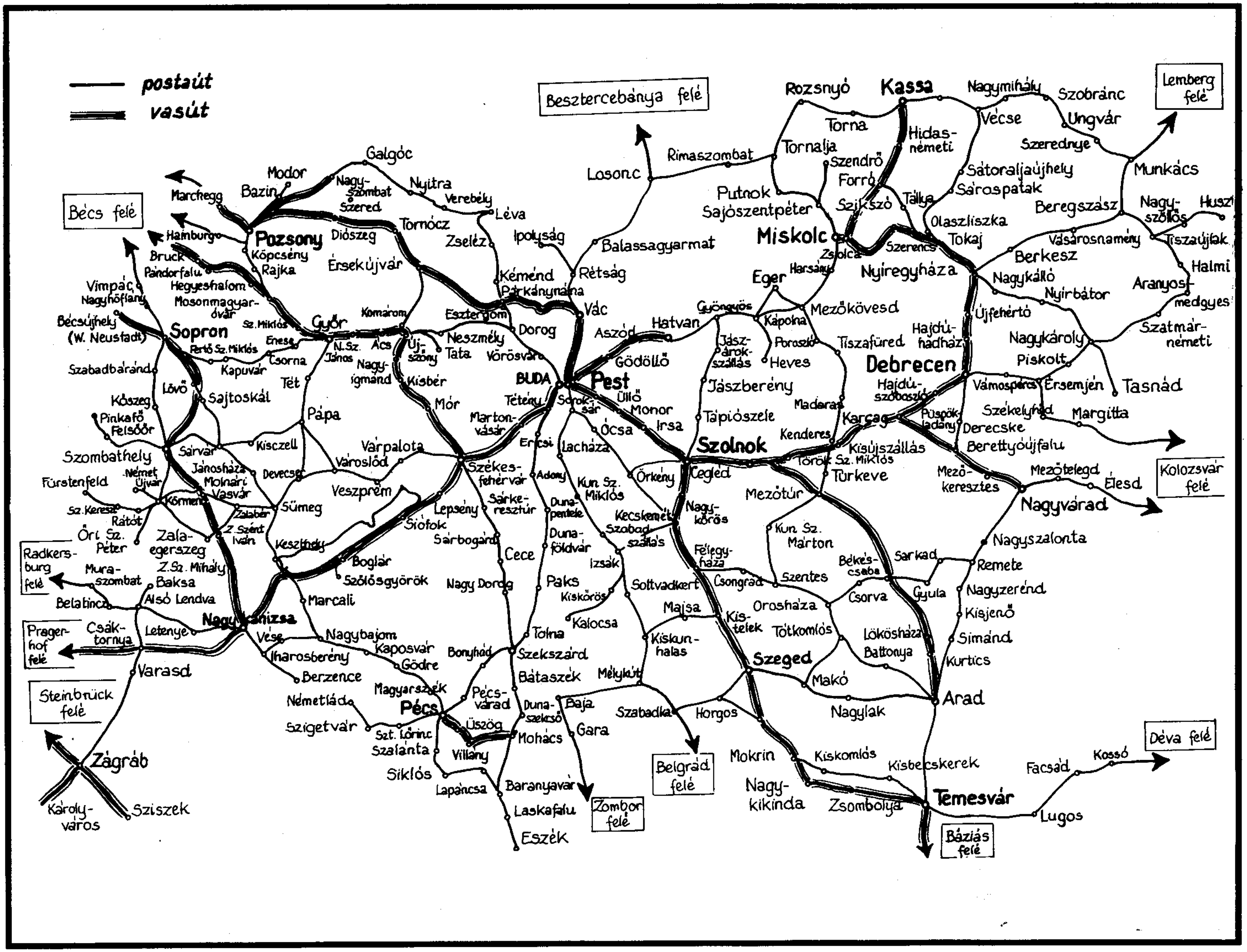
Ismerünk olyan Bécsből Szegedre küldött levelet, amelyen a bécsi feladás utáni nap szegedi érkezési bélyegzése látható. Minthogy a Bécs és Szeged közötti távolság 468 km volt, nem kétséges, hogy a levelet vonattal továbbították.

A BRUCK ÉS GYŐR KÖZÖTTI VASÚTVONAL (8. vonal)

A Bécset Budával összekötő (a fővárosokat második vonalként összekapcsoló) vasútvonal több szakaszban épült meg,

Térképvázlat az 1850. XII. 31. előtt épített vasútvonalakról
és az 1850. V. 31. előtt felállított és ezután is használt fontosabb postaútvonalakról

Térképvázlat az 1867-ig épült vasútvonalakról és az 1862-ig felállított fontosabb postaútvonalakról

a teljes összeköttetés – Tatán és Bicskén át – csak a kiegyezés után épült ki.

A Győrből Bécsbe vezető postaútvonal Térfi térképén *Öttevény, Mosonmagyaróvár, Rajka, Köpcsény és Hainburg* postahelyeken ment át.

A Bruck és Győr közötti vonalszakasz 1855. december 24-én nyílt meg. A vasút Győrtől *Mosonmagyaróvárig* követte a régi postaútvonalat, onnan nyugat felé tért el, majd *Hegyeshalom* után a Lajta menti *Bruck*ot érintve vezetett Bécsbe.

A GYŐR ÉS ÚJSZŐNY KÖZÖTTI VASÚTVONAL (8. vonal)

A régi postaút Győrből
Gönyü és Ács
postahelyeken ment át.

Az Újszőnyig kiépített szakaszt 1856. augusztus 10-én adták át a forgalomnak
Szent János, Ács és Újszőny állomásokkal.

Mivel a vasútvonal Gönyüt elkerülte, az itteni postahely Szent János állomásról kapott új postajáratot *(Guzman* 201. sz. postaláncolata).

A vasútvonal folytatása 1860-ban épült ki (lásd később).

GŐZHAJÓTÁRSULATI KŐSZÉNBÁNYA–ÜSZÖG–MOHÁCS (7. vonal)

1857. május 2-án indult meg a *Pécs, Üszög* és *Mohács* közötti helyi jelentőségű vasút, de ezzel nem foglalkozunk bővebben.

A SZEGED ÉS TEMESVÁR KÖZÖTTI VASÚTVONAL (5. vonal)

A régi postaútvonal Szegedről
Horgos, Kiskanizsa, Mokrin, Bánátkomlós, Csatád és Kisbecskerek
postahelyeken át vezetett Temesvárra.

Az 1857. november 15-én átadott vasútvonal csak *Mokrin*nál érintette a régi postaútvonalat és
Szőreg, Oroszlámos, Mokrin, Nagykikinda, Zsombolya, Gyertyámos, Szakálháza
állomásokon át ment Temesvárra.

Ezt a vonalat *Versec*en és *Fehértemplom*on át meghosszabbították *Báziás*ig, ill. *Oravicától Steierdorfig,* de ezzel már nem foglalkozunk részletesen.

A feladási és érkezési bélyegzések szerint a Pestről Temesvárra küldött levelek 1858-tól kezdve általában másnap megérkeztek. Tekintve a 303 km-es távolságot, nyilvánvalóan ezeket a leveleket is vasúton továbbították.

Főleg Temesvárról találhatunk gyakran és Nagykikindáról ritkábban B–H rövidítéssel állomási bélyegzést.

A SZOLNOK ÉS DEBRECEN KÖZÖTTI VASÚTVONAL (4. vonal)

A régi postaútvonal
Törökszentmiklós, Bánhalma, Karcag, Nádudvar és Hajdúszoboszló
postahelyeken át vezetett Debrecenbe.

A vasútvonal 1857. november 23-án nyílt meg, a postaútvonaltól csak kisebb mértékben tért el, amennyiben
Fegyvernek, Kisújszállás, Püspökladány és Kaba
is kapott vasútállomást.

Debrecenben 1859-től használtak B–H rövidítéssel pályaudvari bélyegzőt.

A PÜSPÖKLADÁNY ÉS NAGYVÁRAD KÖZÖTTI VASÚTVONAL (9. vonal)

Térfi térképe szerint a régi postaútvonal Pestről
Debrecen és Hosszúpályi
postahelyeken át ment Nagyváradra.

Az 1858. április 24-én megnyílt vasúti szárnyvonal
Püspökladány, Sáp, Berettyóújfalu és Biharkeresztes
állomásokon át vezetett Nagyváradra.

A SZOLNOK ÉS ARAD KÖZÖTTI VASÚTVONAL (10. vonal)

Amíg a régi postaútvonal Pestről
Soroksár, Örkény, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Csongrád, Szentes, Orosháza, Tótkomlós és Battonya
postahelyeken át jutott Aradra, addig az 1858. október 25-én átadott vasútvonal Szolnokról – más irányban

Mezőtúr, Gyoma, Mezőberény, Békéscsaba, Lökösháza és Kurtics
állomásokon át biztosított összeköttetést – 255 kilométeres vasúti pályán – Pest és Arad között.

Az aradi vasútállomás postahivatala 1859-től használt Bahnhof feliratos bélyegzőt.

Ismerünk olyan állomási bélyegzés nélküli levelet Békéscsabáról Pestre (1863-ból), és két másik levelet Aradról (1863, 1867), amelyeken aznapi érkezési bélyegzés látható. Ismert olyan Pozsonyban feladott levél, amely már másnap megérkezett Aradra – nyilvánvalóan vonaton szállították.

A DEBRECEN ÉS MISKOLC KÖZÖTTI VASÚTVONAL (4. vonal)

Térfi szerint a postaútvonal Debrecenből
Hajdúhadház, Újfehértó, Nyíregyháza és Tokaj
postahelyig haladt, majd utána északnyugati, ill. északi irányba fordulva
Tállya, Vizsoly, Hidasnémeti
útvonalon vezetett Kassára.

Az 1859. május 24-én megnyílt vasútvonal Tokajig követte a postaút vonalát, majd onnan nyugat felé tért el és
Szerencs, Tiszalúc és Zsolca
állomásokon át vezetett Miskolcra.

A térképen jól látható, hogy vasúttal csak nagy kerülővel lehetett Pestről Miskolcra (Debrecenen és Nyíregyházán át) utazni. Még 1867-ben is lófogatú kocsi járt a *Hatvan, Gyöngyös, Mezőkövesd és Miskolc* közötti úton.

Ismeretesek olyan levelek (1860-ból), amelyek Pesten feladva, Nyíregyházán át irányítva a harmadik napon érkeztek Munkácsra.

A NAGYKANIZSA ÉS PRAGERHOF KÖZÖTTI VASÚTVONAL (11. vonal)

A régi postaút Nagykanizsától nyugat felé
Letenye, Alsólendva, Bellatincz, Muraszombat és a stájerországi *Radkersburg*
postahelyeken át ment Grácba.

Az 1860. április 25-én megnyílt vasútvonal *Nagykanizsa, Kottori és Csáktornya*
állomásokon át vezetett a stájerországi Pragerhofra.

AZ ÚJSZŐNY ÉS SZÉKESFEHÉRVÁR KÖZÖTTI VASÚTVONAL (8. vonal)

Térfi térképe szerint Győrt és Székesfehérvárt a
Mezőörs, Kisbér és Mór
postaútvonal kötötte össze.

Az 1860. június 1-én megnyílt vasútvonal *Kisbérnél* találkozott, s onnan követte a régi postaútvonalat.

A MISKOLC ÉS KASSA KÖZÖTTI VASÚTVONAL (4. vonal)

A régi postaút Miskolcról
Szikszó, Forró és Hidasnémeti
postahelyeken át vezetett Kassára.

Az 1860. augusztus 14-én megnyílt vasútvonal Miskolcról először *Zsolca* állomást érintve haladt Kassáig a régi postaút mentén.

A vonal átadása után felesleges lett a *Tokaj–Hidasnémeti* közötti régi postaútvonal. Ezt a vasúttal párhuzamos postaútvonallal együtt megszüntették. Guzman 1863-ban postalánc-olataiban már nem is sorolta fel.

A leveleket kutatva találunk olyan, 1860-ban Kassáról a 230 km-re lévő Debrecenbe küldött levelet, amelynek hátoldalán aznapi érkezési bélyegzés látható. Ismeretesek olyan, Kassáról Pestre küldött levelek is, amelyeken a feladási kelettel azonos pesti érkezési bélyegzés látható. Ez – tekintettel a 446 km-es távolságra – csak vasúti továbbítással volt lehetséges.

A NAGYKANIZSA ÉS BUDA KÖZÖTTI VASÚTVONAL (10. vonal)

A régi postaútvonal Budáról
Tétény, Martonvásár, Velence, Székesfehérvár, Lepsény, Siófok, Balatonszemes, Szöllősgyörök, Öreglak, Marcali, Nemesvid és Iharosberény
postahelyeken át vezetett Nagykanizsára.

Az 1861. április 1-én megnyitott vasútvonal Budától *Balatonszemesig* követte a régi postautat, onnan a Balaton partján

haladva *Balatonboglár* és *Komárváros* állomásokon át haladt Nagykanizsáig.

A vasúti szállítást igazolja az az 1866-ban *Varas*don feladott levél, amelyen aznapi pesti érkezési bélyegzés található, azaz a levél a Csáktornyától Budáig tartó 269 km-es utat egy napon belül tette meg.

A *Steinbrück–Zágráb–Sziszek* (1862. október 1.), valamint a *Zágráb–Károlyváros* (1865. június 1.) vonalakkal nem foglalkozunk bővebben.

A SOPRON ÉS NAGYKANIZSA KÖZÖTTI VASÚTVONAL (14. vonal)

A régi postaútvonal Térfi térképe szerint Sopronból *Szabadbáránd (Warasdorf), Kőszeg, Szombathely, Körmend, Zalaegerszeg és Hahót*
postahelyeken át ment Nagykanizsára.

A vasút új pályán haladt *Lövő* és *Rábamolnári* irányában, elkerülve *Kőszeget, Körmendet, Zalaegerszeget.* Az új vonal a nagyobb postahelyek közül csak *Szombathelyt* érintette.

Térképünkön a Sopron és Nagykanizsa közötti vasútvonalon Molnári, Zalaszentiván és Zalaszentmihály nevek nem postahelyet, hanem vasútállomást jelentenek. *Sipos Józsefné* tanulmányából *(Új adatok posta- és helytörténeti gyűjtemények összeállításához,* Philatelica 86/2., 15. és 17. old.) tudjuk, hogy Zalaszentivánon és Zalaszentmihályon a postahivatalt csak később, a magyar igazgatás idejében állították fel.

Erről a vonalról is ismertek Nagykanizsán feladott és még aznap Bécsbe érkezett levelek (a távolság 247 km).

A PEST ÉS HATVAN KÖZÖTTI VASÚTVONAL (15.)

Térfi térképe Pestről indulva a postaútvonalon
Kerepes, Bag és Hatvan
postahelyeket tünteti fel.

1867. április 2-án adták át a Salgótarjánba vezető vonal Hatvanig terjedő szakaszát, Kerepes helyett többek között *Gödöllő* és *Aszód kapott vasútállomást.*

Zárszó

A vasúthálózat a kiegyezés után rohamos fejlődésnek indult. Cikkünk csak az 1867-ig épült vonalakat tárgyalta, elsősorban a levelek szállításával összefüggő postatörténeti érdekességek miatt.

Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy cikkem befejezése után még felhasználtam néhány adat ellenőrzésére *Csíkvári Jákó* – a *Figyelmébe ajánljuk* rovatban is ismertett – reprint sorozatban megjelent művét, *A Közlekedési Eszközök Története* c. könyvet.

Kedves kötelességemnek tartom, hogy végezetül köszönetet mondjak az Országos Széchenyi Könyvtár – és ezen belül a térképtár – dolgozóinak, akiktől sok segítséget kaptam a források kutatásánál.

Az 1921–24. évi HIVATALOS bélyegek lemezhibái és ezek elhelyezkedése az íveken

PETŐ ANDRÁS

A kiadás bélyegképe (az értékjelzést övező keret) az 1903-ban kibocsátott portóbélyegével azonos.

A Magyar Bélyegek Monográfiája a IV. kötet 375–376. oldalán foglalkozik a sorozat nyomási különlegességeivel, ezen belül a nyomólemez sérüléseinek következtében létrejött hibás nyomatú példányokkal. A rendszeresen visszatérő, főleg a bélyegek feliratain, illetve a keretvonalon mutatkozó lemezhibák azonban csak felsorolásszerűen találhatók meg a Monográfiában. *Jászai Emánuel A magyar bélyegek katalógusa* c. munkájában a 20 filléres *fordított* HIVATALOS *felirattal* és *fordított* 20-as *értékjelzéssel* nyomott hamis[1] bélyeg mellett csupán egy lemezhibát ismertet. *Bán Willy A magyar bélyegek adattárá*ban ugyanezeket közli, azzal a különbséggel, hogy amit közöl, abból már semmi sem helytálló[2].

Mivel jelentősebb mennyiségű ívanyagot volt módom áttanulmányozni, megkísérlem a legjellegzetesebb és visszatérő lemezhibákat rendszerezni.

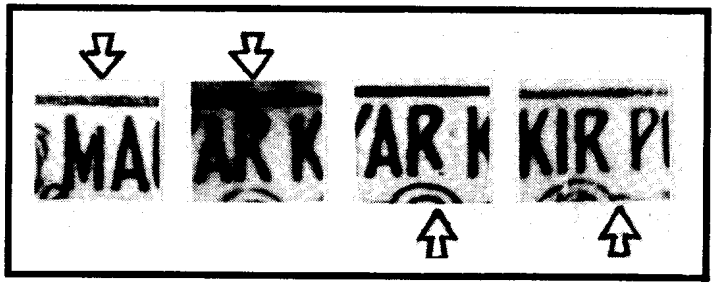
Megállapítható, hogy a nyomási rendellenességek a fekete értékszámú filléres címleteken az alábbiak szerint fordulnak elő (eddigi kutatásaim alapján):

A bélyegképen felül lévő felirat (MAGYAR KIR. POSTA) hibái

1. *A „MAGYAR" szó „M" betűje jobb oldalon felül hiányos (1. ábra)*
   - a 10, 60 és 350 filléres címletek minden ívének 37. bélyegén
2. *A „MAGYAR" szó „R" betűjében színes pont van (2. ábra)*
   - a 20 filléres címlet minden ívének 97. bélyegén
3. *A „MAGYAR" szó „R" betűjének jobb alsó szára rövidebb (3. ábra)*
   - a 10 filléres címlet egyes íveinek 25. bélyegén
   - a 60 filléres címlet minden ívének 92. bélyegén
   - a 250 filléres címlet 81. bélyegén
   - az 500 filléres címlet 3. bélyegén
4. *A „KIR" szó utáni pont*

a) hiányzik (4. ábra)
   - a 10 filléres címlet különböző ívein az 1., 4., 11., 27. és 45. bélyegeken

1–4. ábra

[1] A 20 filléres címlet a „HIVATALOS" felirat fordított nyomásával is előfordul (nagy ritkaság!). A bélyeget a tévnyomat ismerete nélkül hamisították úgy, hogy a „HIVATALOS" feliraton kívül *az értékszámot is fordítva* nyomták. *Jászai* és *Bán* is ezt a hamis tévnyomatot írta le.

[2] Bán az ívek 62. bélyegén lévő lemezhibát is rosszul ismertette. Az általa leírt hiba a „KIR" szócska „R" betűjének hibáját említi, holott a megjelölt bélyegen a „FILLÉR" értékjelzés „R" betűjének sérülése látható.

– a 20 filléres címlet különböző ívein a 27., 75. és 81. bélyegeken
– a 100 filléres címlet 27. és 75. bélyeghelyén
– a 250 filléres címlet 11., 17. és 48. bélyegein
– a 350 filléres címlet 40. és 91. bélyegein
– az 1000 filléres címlet 17. és 46. bélyegein

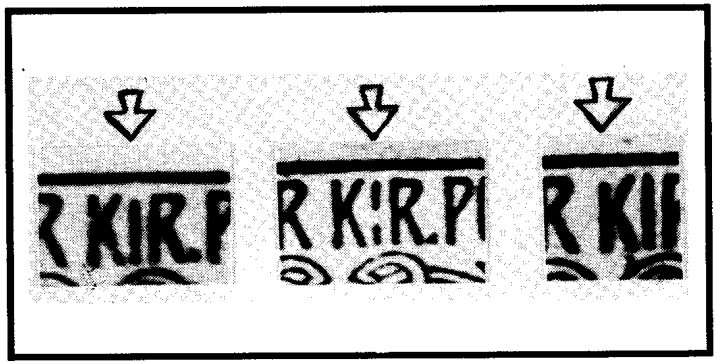
b) gyenge, alig látható
– a 10 filléres címlet különböző ívein az 1., 4., 24., 37., 40., 83., 88. és 91. bélyegeken
– a 20 filléres címlet egyes íveinek 81. bélyegén
– a 60 filléres címlet 24. és 40. bélyegein
– a 100 filléres címlet 81. bélyegén
– a 350 filléres címlet 4., 24. és 81. bélyegein
– az 1000 filléres címlet 80. bélyegén

5. A „KIR" szó „I" betűje felül rövidebb (5. ábra)
– a 10 filléres címlet egyes íveinek 51. bélyegén
– a 20 filléres címlet minden ívének 19. bélyegén

6. A „KIR" szó „I" betűje középen hiányos (6. ábra)
– a 60 filléres címlet 59. bélyegén (az általam látott íveken nem ismétlődő, de jellegéből adódóan valószínűleg visszatérő eltérés)

7. A „KIR" szó „K" betűjének bal felső szára rövidebb (7. ábra)
– a 60 és 350 filléres címletek egyes íveinek 41. bélyegén

5–7. ábra

A keret hibái

8. A keretvonal a „POSTA" szó „OS" betűi felett sérült (8. ábra)
– a 20 és 100 filléres címletek 25. bélyeghelyén

9. A keretvonal a „KIR" szó „R" betűje felett sérült (9. ábra)
– a 10, 60, 250 és 350 filléres címletek minden ívének 46. bélyegén (Ezen az ívhelyen a „MAGYAR" szó „G" betűje is hiányos az alsó ív és a vízszintes vonal találkozásánál.)

10. A keretvonal a „MAGYAR" szó „R" betűje felett sérült (10. ábra)
– a 10, 60, 250 és 350 filléres címletek minden ívének 36. bélyegén

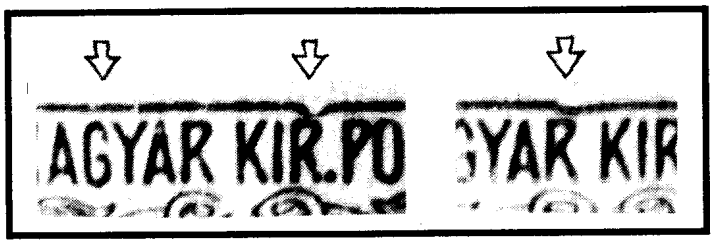
11. A keretvonal a jobb oldali saroknál (felül) lefelé hajlik (11. ábra)
– a 20 és 100 filléres címletek íveinek 24. bélyegén

12. A jobb oldali függőleges keretvonal a felső saroknál befelé hajlik (12. ábra)
– az 1000 filléres címlet 15. bélyegén

8. ábra

9–10. ábra

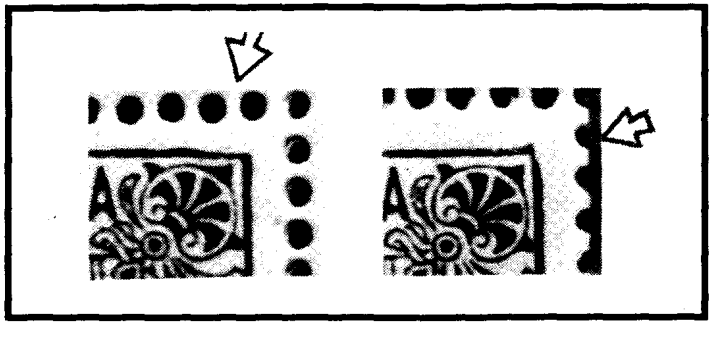
Az alsó felirat (FILLÉR) hibái

13. A „FILLÉR" értékjelzés „R" betűje hibás, „K" betűhöz hasonló (13. ábra)

– a 10, 20, 60, 100, 250, 350, 500 és 1000 filléres címletek első gyártású íveinek 62. bélyegén

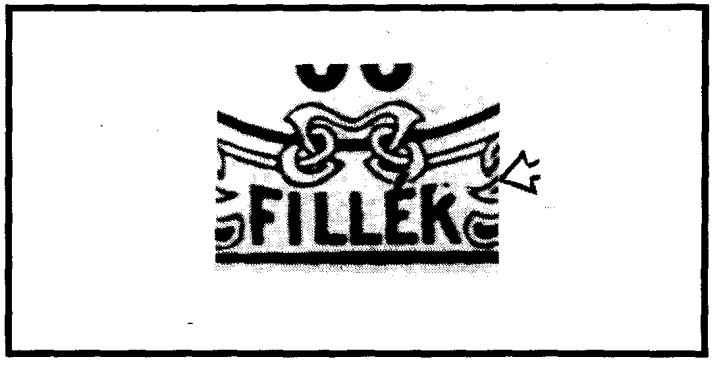
Ismeretes a 250 filléres címlet olyan példánya, amelyen a „FILLÉR" „I" betűje alul kissé rövidebb, az „L" és az „É" betűk alsó szárai hiányoznak *(14. ábra)*. Ismétlődően nem találkoztam vele. A 60 filléres bélyegek között is találtam olyan példányt, amelyen a „MAGYAR" szó „G" betűjének alsó íve (jobb oldalon) hiányos *(15. ábra)*. Ezek a sorszám nélkül ismertetett lemezhibák – noha ismétlődésükről nem volt módom meggyőződni – feltehetően visszatérőek. Ugyancsak ismétlődő hiba lehet a 20 filléres címlet egyik ívén, a 45. bélyegen látható eltömődés a „MAGYAR" felirat második „A" betűjének felső részében.

A fekete értékszámú 10, 60, 100, 250 és 350 filléres címleteken előforduló lemezhibák természetesen a *piros értékszámmal felülnyomott* bélyegeken is jelentkeznek.

11–12. ábra

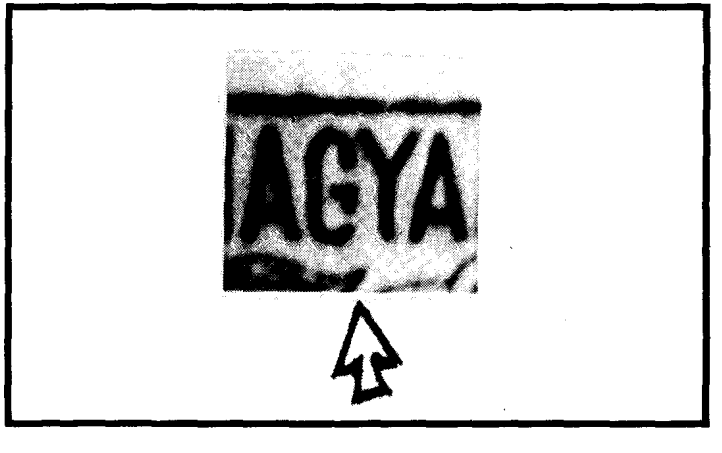
13. ábra

14. ábra

15. ábra

Nagy magyar gyűjtemény árverése

SURÁNYI LÁSZLÓ

A többszörösen aranyéremmel kitüntetett, nálunk is jól ismert izraeli Klein Jakab hagyatékát örökösei novemberben árvereztették el a svájci David Feldmann cégnél. Az árverésre a gyűjteményt 119 tételbe állították össze és ebből mindössze egyetlen tétel nem talált gazdára. Igaz, hogy az egy 1868. kiadású 2 kr-os hírlapilleték-bélyeg *hibás* 20-as tömbje volt. A kikiáltási árak felett magasra licitáltak a vevők. Érdekesség, hogy egyes tételekre – főleg gyűjteményrészekre – nem adtak kikiáltási árat, *nyílttá* tették az ajánlati lehetőséget. Ezek a tételek is magas áron keltek el. Az árverés bevétele 224 724 svájci frank volt. Ehhez az összeghez hozzászámolandó még 15%, amelyet szintén a vevőknek kellett megfizetniök. (Összesen: 258 559 CHF.)

Miután az árverés érdekesen dokumentálja a klasszikus magyar bélyegek jelenlegi világpiaci értékét, úgy gondoljuk, tájékoztatásként jó szolgálatot teszünk, ha leközöljük az árverés csaknem teljes listáját. Bizonyítani szeretnénk ezzel is, hogy a magyar bélyegek iránt töretlen az érdeklődés. Erre vall az is, hogy a múlt évi legrangosabb világkiállításokon (AMERIPEX, STOCKHOLMIA) feltűnően sok magyar gyűjtemény nyert nagy arany és arany díjat. Ugyanezt példázza, hogy az USA-ban az 1986. évi nemzeti nagydíjat magyar gyűjtő, éspedig Steven Arató 10 keretben kiállított levélboríték-rajzú tanulmánygyűjteménye nyerte el.

Rövidítések:

ajl	ajánlott	kr	krajcár
bérm	bérmentesítés	lev	levél
bg	bélyeg	lev db	levéldarab
bgz	bélyegzés	levlap	levelezőlap
címsz	címszalag	Mi:	Michel
díjj	díjjegyes	öf	összefüggő
függ	függőleges	p	pont
gp	géppapír	R:	Ryan
kőny	kőnyomatos	R!	Raritás
könyvny	könyvnyomás	rézny	réznyomat
klf	különféle	táv	távolsági
kp	kézi papír	típ	típus
Mü	Müller	v. bérm	vegyesbérmentesítés
szög	szögletes	vízsz	vízszintes
		vj	vízjel

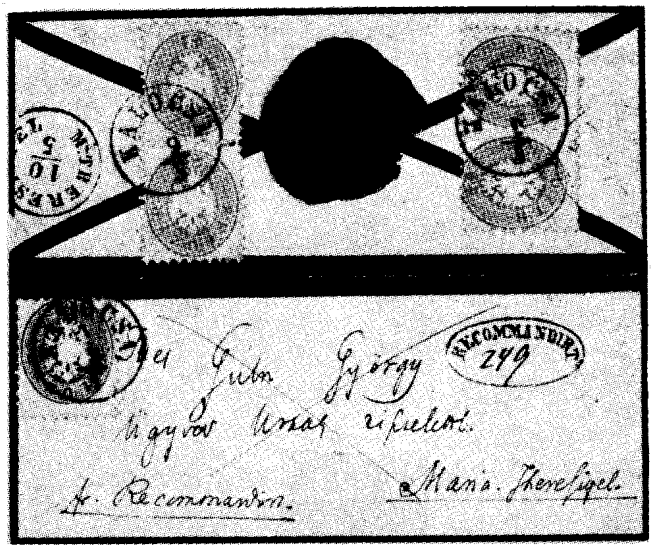
Előfutárok

NEUTRA, piros 1826	100,–	200,–
SZOLNOK negatív 1830	150,–	200,–
TYRNAU, piros, ovál 1820	50,–	80,–
COMORN, LEUTSCHAU, OEDENBURG		
7 db lev	50,–	85,–
11 db klb ovál bgz Mü 697 p	200,–	300,–
4 db klb ovál bgz Mü 144 p	50,–	100,–
6 db vonal bgz Mü 310 p	130,–	190,–

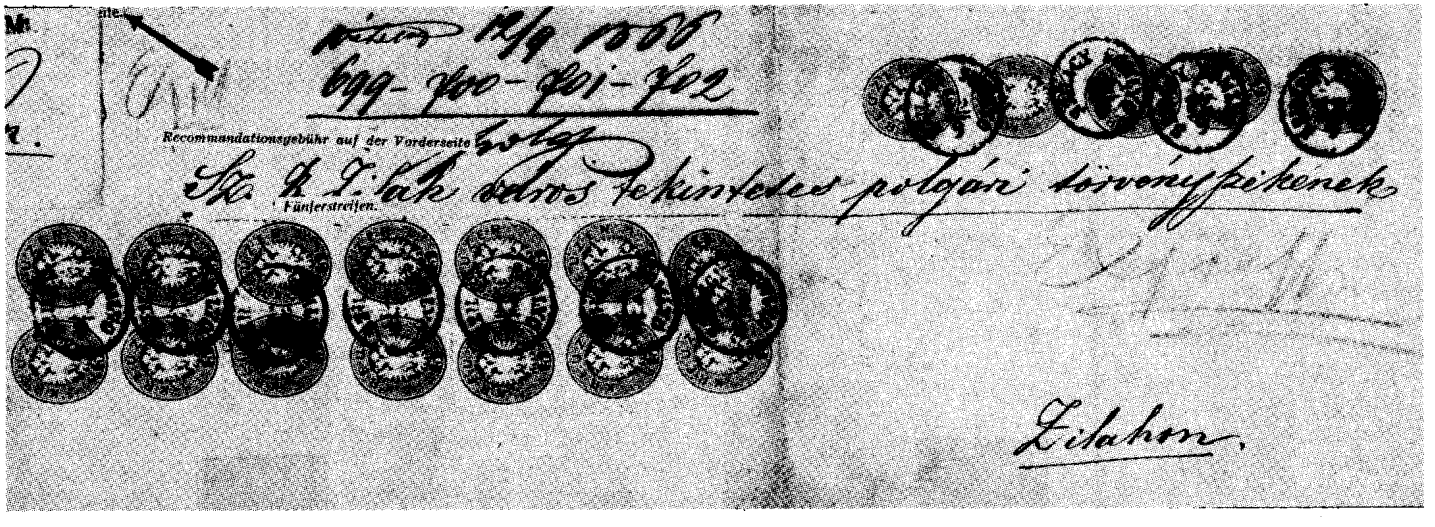
Osztrák posta Magyarországon

1850. 1 kr Ib. okkersárga kp 3-as vízsz csík KREMNITZ (23) 1 bgz lev	750,–	950,–
1850. 1 kr Ia. kp aranysárga 3-as függ csík OEDENBURG (3) 11 8 szög. bgz lev	260,–	380,–

Az árverés néhány kiemelkedő darabja

1850. 1 kr III. kp kádniumsárga nyomtatványon NAGY KÁROLY (2) 8 körbgz	150,–	320,–
1850. 1 kr aranysárga Ib nyomtatványon PESTH/2.8 bgz	240,–	300,–
1850. 2 kr szürkésfekete kp Ia. vj. helyi lev PESTH/19.11 körbgz	200,–	300,–
1850. 2 kr szürkésfekete kp Ib. helyi lev TEMESVÁR/27.9 széles ívszél	100,–	200,–
1850. 2 kr szürkésfekete kp Ia PESTH/2.9	100,–	150,–
1850. 2 kr fekete kp III. 3-as csík DIAKOVÁR/18.5	150,–	320,–
1851. o. 6 kék Merkur Ia. ovál TEMESVÁR címsz	150,–	220,–
1851. o. 6 kék Merkur IIIb. párban javított utánfestett újságon BISTRITZ IN SIEBENBÜRGEN/25.4	260,–	320,–
1851. o. 6 kr kék Merkur Ib. SÜMEG/4.6 lev db-on	100,–	180,–
1851. o. 6 kr kék Merkur II. 3-as csík DEBRECZIN szépen vágott	200,–	400,–
1854. 3 kr okmánybélyeggel bérm lev MISKOLCZ/5.1	500,–	850,–
1854. 3 kr okmánybélyeg levélen ZSOLNA/27.2 a bg törött	100,–	400,–
1858. 1 kr hirdetmény bg újságon	100,–	160,–
1858. 2 kr sárga II. 5 db táv lev Bécsbe COMORN/16.5 bgz	500,–	1500,–
1858. 2 kr sárga 2 db + 3 kr fekete Ib. MODOS/6.5 kissé foltos lev	500,–	750,–
1858. 2 kr sárga I. + 3 kr zöld I. ZELITZ/22.11 bgz	500,–	950,–
1858. 2 kr narancs VESZPRIM/15.1 bgz	260,–	550,–
1858. 2 kr sárga II. + 3 kr zöld ACS/15.6	260,–	400,–
1858. 2 kr sötétsárga I. MARM SZIGETH bgz nyomtatványon	200,–	340,–
1858. 2 kr sárga II. + 3 kr zöld DOBSCHAU/30.3 lev db	260,–	300,–
1858. 3 kr fekete Ib. 5 db bélyeggel II. oszt. bérm lev HADHÁZ/30.4	500,–	1100,–
1858. 3 kr zöld 5 db bélyeggel bérm lev IPOLYSÁG/26.4	500,–	1800,–
1858. 3 kr fekete I. + 5 kr II. helyi ajl lev PESTH ABENDS/9.3	260,–	500,–
1858. 3 kr PESTH ABENDS/28.7 lev	100,–	150,–
1858. 5 kr II. + 15 kr II. hátul kr II. VEROECE/9.4	100,–	360,–
1858. 5 kr II. 2x + 10 kr II. + hátul 10 kr II. PANCSOVA/18.5 bgz	100,–	550,–
1858. 15 kr II/2 db párba + 1 db PESTH ABENDS/15.2 hátul 1 db 10 kr II.	150,–	440,–
1861. 2 kr + 3 kr DEBRECZIN/29.7 bgz	75,–	170,–
1861. 2 kr 2 db túlsúlyos nyomtatványon LUBLO/20. JUN. (egyik bg hibás)	40,–	170,–
1861. 2 kr 4-es sáv + 1 db JOLSVA/16.4	150,–	380,–
1861. 3 kr 5 db bg-gel bérm lev AGRAM/16.4 1. EX bgz	260,–	1100,–
1861. 3 kr 5-ös sáv lev db BEREGSZÁSZ/27.10	150,–	360,–
1861. 3 kr 5 bg-es lev db BELA/25.10	150,–	300,–
1861. 5 kr díjjegyesből kivágottal bérm lev SZAMOSÚJVÁR/22.11 bgz	260,–	800,–
1861. 5 kr díjj boríték + 10 kr díjj-ből kivágottal bérm KABA/25.6 bgz	260,–	400,–
1861. 5 kr + 10 kr + 15 kr + hátul 5 kr DEBRECZEN/22.2 bgz ajl lev	150,–	380,–
1861. 10 kr díjj boríték + 5 kr 1858. II. TEMESVÁR B. H./19.2 + hátul 1858. 10 kr II. ajl	500,–	1200,–
1861. 10 kr díjj kivágva borítékon NEUTRA/23.10	260,–	900,–
1861. 10 kr díjj boríték + 5 kr PAPA/6.7	100,–	500,–
1861. 10 kr lev db 8-as blokk TEMESVÁR/6.3	260,–	400,–
1861. 10 kr 8 db + 1 db hátul SZÁSZ-RÉGEN/25.7	260,–	400,–
1861. 15 kr 5 db + 1858. 10 kr II. hátul MÁRM. SZIGETH/18.6 bgz lev	160,–	480,–
1863. 2 kr 2 összef pár + 1 db (5) SÁRKERESZTÚR/25.6	500,–	1200,–
1863. 2 db 2 kr Svájcba címzett nyomtatványon OEDENBURG/11.3.5. N.	200,–	800,–
1863. 2 kr + 1861. 3 kr (14-es fog) ABAÚJSZÁNTÓ/28.12 bgz lev	200,–	380,–
1863. 3 kr díjj-ből kivágottal bérm lev TEMESVÁR/23.4 bgz	1500,–	2600,–
1863. 3 kr 2 db + 3 db hátul, ajl lev NEUTRA/8.8 bgz	500,–	1500,–
1863. 5 kr + 1861. 5 kr lev db-on VARASDIN/26.2	260,–	380,–

1863. 10 kr 2 db tértivényen	50,–	80,–
1863. 3 kr helyi ajl lev hátul		
1864. 5 kr PESTH/18.? bgz	100,–	260,–
1864. 9 1/2 fog ajl levél ovál		
RECOMMANDIRT bgz előold-on 5 kr +		
hátoldalon 3 kr függ pár + 2 kr pár		
KALOCSA/9.5 bg	800,–	1600,–
1864. 5 kr provizórium (1867) BUCS/30.5 bgz lev	500,–	900,–
1864. 2 kr pár + 3-as csík + 5 kr (6 db)		
+ hátul DEBRECZIN RECOMAN/31.5 nyolcszög		
bgz ajl lev	260,–	800,–
1864. 2 db 2 kr + 1863. 3 kr párban BÁN/28.1	260,–	800,–
1864. 2 kr pár + 3 kr pár NEUTRA/27.2		
hátoldalon 1864. 2 kr + 3 kr	150,–	400,–
1864. 2 kr + 3 kr pár KECSKEMÉT/7.8 bgz lev	130,–	360,–
1864. 3 kr + 1863. 2 kr ALT-STUBNA/19.9 lev	150,–	750,–
1864. 5 kr 6-os csíkban (függ) + 6+5 függ tömb		
+ 2 db (= 19 db) nagy alakú		
express ajl táv lev Zilahra		
SZILÁGYSOMLYÓ/12.9 bgz	260,–	1200.–
1864. 5 kr 5-ös blokkban SCHAESSBURG/26.7		
ajl lev	130,–	200,–
1864. 5 kr 8-as blokkban, 4-es blokkban,		
15 kr 4-es blokkban. Használt bg-ek	260,–	400,–
1864. 15 kr + 1863. 15 kr + hátul		
1864. 10 kr ajl lev Bécsbe TEMESVÁR/15.3 bgz	100,–	440,–
1850/1864 51 darabból álló levélösszeállítás	500,–	2400,–
1853–59 hírlapilleték-bélyegek kiállítási lapon (5 db)	150,–	480,–
1858–63 hírlapbélyegek kiállítási lapon		
köztük az 1858. 1.05 kr II. címsz. (18 db)	nyílt	1800,–

Bélyegzések (OPM)

BAJA/21.JUN piros vonalbgz 1850.		
9 kr-on R: r 600	300,–	460,–
BELLOVÁR/17.9 egykörös kék bgz 1864.		
5 kr-on lev db R:200		
BESHKA/13.ÁPR vonalbgz 1850. 3 kr		
2 páron R: 90. 4X	60,–	260,–
D. FÖLDVÁR ovál, 1850. 6 kr lev db R:400	200,–	300,–
FERTŐ SZENT MIKLÓS/ÁPR:21 vonalbgz		
1850. 3 kr lev hátul 6 kr R:80. 2X	100,–	260,–
FÖLDVÁR/21 II. egykörös kék bgz 1864.		
5 kr lev R: R!	750,–	2200,–
GARA/28.7 egykörös díszítőel. bgz		
1850. 3 kr lev R: 150	100,–	150,–
GRAN négyszögl keretbgz 1850. 3 kr lev R: 800	600,–	950,–
HOLITSCH/11. FEBER vonalbgz lev R:150	100,–	150,–
JOSEPHSTAHL/19. JAN. vonalbgz 1850.		
3+6 kr lev R: 100 2X	130,–	280,–
MÉLYKÚT/21. JUN. vonalbgz 1850. 3 kr sarok		
pl András kereszt végződés, lev R: 100	160,–	500,–
N:BECSE ovál bgz 1850. 9 kr lev db R:400	200,–	300,–
Néma bgz (PESTH) malomkerék/1850.		
1 kr R: 500	500,–	700,–
POPRÁD ovál díszítőelemmel		
1850. 3 kr lev R: 900	600,–	950,–
RÁKOS PALOTA egykörös zöld bgz		
1863. 5 kr R: gR! lev	1000,–	1100,–
S. A. ÚJHELY/5.10 1850. 6 kr lev db,		
ovál bgz R:800	400,–	700,–
SEMLIN ovál bgz 2 x 2 összef 1850.		
9 kr lev db R: 150. 2x	75,–	190,–
STEINBACH/16.2 kétkörös dísz. elem		
1850. 3 kr lev db R: 400	200,–	320,–
SZOBRÁNCZ/18.10 Kétkörös dísz. elem 2 db		
1850. 3 kr-on R: 300	150,–	280,–
TYRNAU/22 MAR vonal bgz		
1850. 3 kr lev db R:150	60,–	90,–
ÜRMÉNY/26.4 egykörös bgz lev db R:300	150,–	240,–
VIZSOLY/7.11 kétkörös Dísz elem 1850.		
6 kr lev db R: 200	100,–	400,–
VUCINIC SELLO/27.12 kétkörös bgz		
1864. 5 kr 3 db lev db R: 200	100,–	160,–
WERSCHETZ ovál dísz elem 1850.		
9 kr lev db R: 400	150,–	180,–
WINKOWCZE ovál és sorbgz 1850. 3+6 kr		
lev db R:530	260,–	380,–
1850–1863-asokon bélyegzések 25 db levél,		
122 db lev db és 31 db bg,		
köztük kék, zöld és sárga bgz	nyílt	7000,–

1867. durva nyomáson magyar kiadás

2 kr lev TÖRÖK BECSE/10.1 egykörös bgz	150,–	240,–
2 kr 2 db nyomtatv. Amsterdamba TEMESVÁR/4.12	100,–	400,–
2 kr + 1864. 3 kr lev db MIL: KLOST: IVANIC/4.4 kék bgz	100,–	700,–
3 kr függ pár + 3 db függ csík ajl lev TATA/28.7.69	400,–	1000,–
2 kr 3 db, 3 kr 3 db és 15 kr lev db-okon kiállítási lapra feldolgozva	nyílt	950,–
3 kr 5-ös csíkban lev db kék NAGYMAROS/11.6 bgz	150,–	420,–
5 kr + hátul 5-ös csík 2 kr ajl lev SZÉKESFEHÉRVÁR VÁROS/15.2.71	500,–	1500,–
5 kr díjj kivágás bg-ként KARÁNSEBES/19.8 lev	260,–	850,–
3 kr + 5 kr helyi ajl lev ARAD AJÁNLOTT bgz	100,–	200,–
10 kr + 15 FIUME/20.6. N. M. 69 bgz Angliába lev	100,–	320,–
25 kr túlsúlyos ajl lev PEST TERÉZVÁROS/5.6.69	500,–	800,–
25 kr túlsúlyos táv ajl lev MISKOLCZ/20.8.70	500,–	1300,–
50 kr 2 db kék pénzesutalvány bgz-sel NAGYKANIZSA, ...SVÁR (TEMESVÁR) leáztatott	260,–	650,–
28 db levél, köztük nyomtatványok, helyi és távolsági levelek	500,–	3600,–
Hírlapbélyegek, köztük 8-as csík, 6-os blokk, 7 db kiállítási lapra feldolgozva	nyílt	800,–

Bélyegzések

MOZGÓPOSTA No 3/TEMESVÁR–PEST kétkörös bgz 5 kr díjjegyesen Mü: 200	100,–	600,–
MOZGÓPOSTA No 8/BUDA–PRAGERHOF kétkörös bgz német–horvát nyelvű 2 kr díjj lev lapon Mü: 280	150,–	240,–
PARNDORF/30.7 egykörös bgz 5 kr lev db Mü: 680	750,–	1800,–
RÁKOS-PALOTA/23.12 egykörös zöld bgz 5 kr lev db Mü: 320	300,–	850,–
SAKULA/26.7.70 egykörös kék bgz		
Határőrvidék 2 kr német ny díjj lev lapon	200,–	550,–
Szerb-Horvát határőrvidék 5 db lev és 2 db levél Mü: 320	nyílt	550,–
6 db kék lev db + PROMONTOR és PEST BRIEFSAMMLUNG	nyílt	900,–
9 db nyugat-magyarországi bgz lev db + kék BOLDOGASSZONY és FEKETEVÁROS lev	300,–	1100,–
6 lev db Kárpát Ukrajnából + 1 lev Mü: 375	nyílt	700,–
6 lev db Horvát Szlavon, 1 db lev és 1 db lev lap Mü: 288	150,–	240,–
6 db határőrvidéki lev db + 2 boríték, köztük kék BROD A. D. KULPA	nyílt	1000,–
6 db magyar–német nyelvű lev db és levlap	–	300,–
6 db lev db + 1 boríték NYÍREGYHÁZA AJÁNLOTT 8 szögű bgz Mü: 440	200,–	320,–
9 db észak-magyarországi bgz lev db + 1 lev kék VERBÓ bgz	nyílt	750,–
9 db erdélyi lev db + 1 lev NAGYBÁNYA ovál bgz	180,–	320,–
70 db lev db és boríték 2–15 kr-osokon Mü: 3310	nyílt	3400,–

1871. Kőnyomatos

2–25 kr 11 db használatlan részben falcos, falznyomos és használt (5, 10, 15, 25 kr használatlan)	1500,–	2800,–
Vegyes bérmentesítésű lev 2 db 2 kr kő narancs + 2 db 1867. 3 kr TEMESVÁR/26.7 bgz	5000,–	15000,–
Falzos sor (–2–25)	1000,–	2400,–
V. bérm lev 5 kr III. típ + 1867. 3 kr	1500,–	9500,–
2 kr 6-os blokk eredeti gumival II–II–IV. típ	5000,–	8000,–
2 kr falcos pár IX–VIII. típ	500,–	800,–
3 kr I. típ helyi lev PEST/16.7.71 LIPÓTVÁROS	1000,–	1500,–
Elöl 5 kr III. típ, hátoldalon 5 db 2 kr ebből 2 függ. összef, I+IX. típ		
PÉCSFÜNKIRCHEN 17.7.71 bgz	2600,–	6000,–

1871. Réznyomatos

4-es blokk sorozat a 2 kr narancs + kanárisárga	5000,–	8000,–
2 kr kanárisárga nyomtatványon ORAVICZA/7.4 bgz	200,–	500,–

Tétel levélből, lev db-ból és használt bg-ből, benne 2+3 kr a lev előoldalán, hátul 2 db 2 kr + 2 db 3 kr ritka, 15 kr-os bérm	260,–	850,–
3 kr vegyesen 1874. 2 kr-sal		
ORCZNIK KOD RAKOVICE 20.5.75 kétnyelvű ajl bgz: PREPKORUCENO-RECOMANDIRT (2x5 kr ajl díj leválasztva)	300,–	550,–
5 kr kék ZAVALJE bgz Törökországban feladott és 20 pa + 1 Pi bérm levél pótlólagos bérmentesítéssel	600,–	1200,–
5 kr ZAVALJE 11.1 (1873) levél a törökországi BIHAC-ból felezett és negyedelt 2 Pi bg-gel	400,–	800,–
5 kr párban BROOD 5/7 (1872) ajl lev	260,–	480,–
6 db Svájcba címzett levél klb bérmentesítés	nyílt	650,–
10 kr kettős nyomat lev Brüsszelbe KOLOZSVÁR/2.4.74	260,–	400,–
25 kr lev db-on Párizsba PEST bgz (1872)	300,–	500,–
15 kr + 15 kr kőny. V. típ ajl v. bérm	1000,–	1600,–
2 kr + 3 kr kőny V. típ bérm lev	500,–	1200,–
5 kr pár + 5 kr kőnyom. IX. típ. V. bérm lev SZABADSZÁLLÁS	260,–	650,–
5 kr, a hátoldalon 10 kr rézny + 25 kr kőny. fakult VIII. típ az előoldalon ZAGREB–AGRAM 8.9	150,–	1700,–
Újnyomat sor eredeti gumival + 4-es blokk hírlap bg	750,–	1200,–
Újnyomat sor kartonból kivágott 4-es blokk 1 db hírlap bg-gel	500,–	750,–
137 db-os bélyegzés gyűjtemény használt bg, lev db és lev	1500,–	3600,–

1874/1899 borítékrajzú

Színes számjegy

1874. 5 kr 3-as csík RAJEVOSELO 15/12 (1877) kör alakú 2 nyelvű ajl bgz	400,–	750,–
100 db-ból álló gyűjtemény 1874–81	1200,–	3000,–

Fekete számjegy

100 db-ból álló gyűjtemény 1888. kiadás	500,–	1200,–
100 db-ból álló gyűjtemény 1898. kiadás fogazat, vízjel, típus gyűjt.	750,–	2200,–
173 darabos 1899. tanulmánygyűjtemény	300,–	750,–

Általános kiadások

1900. Turul kiadatlan tervei 27 db	150,–	240,–
412 db-os Turul 1900. speciál gyűjtemény	500,–	1300,–
168 db-os Turul 1904. speciál gyűjtemény	400,–	1300,–
210 db-os Turul 1906. speciál gyűjtemény	400,–	850,–
251 db-os Turul 1909/16. speciál gyűjtemény	150,–	440,–
1919 Tanácsköztársaság arcképes álló vj négyesbl	50,–	140,–
1938 VISSZATÉRT KOMÁROM 3 db, LOSONC 4 db levelezőlapon csehszlovák bélyegekkel bérm	150,–	220,–
1939–54 blokkok 15 db Michel: 2000 DM	150,–	220,–

Díjjegyesek

Német–horvát nyelvű tértivény 10 kr rézny-sal POZSEGA/6.9.1874.	260,–	650,–
15 db 2 kr (1869) lev lap	75,–	120,–
1871. 2 kr lev lap + 2x2 kr rézny túlbérm DEBRECZEN bgz Németországba	750,–	1100,–
1871. 2 kr lev lap + 10 kr rézny MISKOLCZ	500,–	800,–
1871. 2 kr lev lap + 2 kr rézny BUDAPEST/74. OCT. 7–8 LIPÓTVÁROS Svájcba	260,–	700,–
12 db használatlan és bgz 1871. 2 kr-os lev lap	50,–	80,–
1867-es borítékok: 2 db 3 kr helyi levél és 3 db 5 kr-os	100,–	220,–
1871. 3 db 5 kr-os boríték kőny. III. + V., IX. típ	500,–	750,–
1871. 15 kr könyvny. PEST/9.3.73 LIPÓTVÁROS	260,–	480,–
1871. könyvny. lev lapok: 3 kr 2 db, 10 kr 4 db 15 kr + 5 kr használt 11 db + 2 kr (összesen 19 db)	200,–	300,–
1871. 3 kr díjj boríték + 2 kr rézny narancssz. NYITRA/4.11.73.	150,–	650,–
1871. 5 kr könyvny. boríték + 10 kr kőny V. típ a hátoldalon GALÁNTHA/15.10	150,–	480,–
40 db pénzesutalvány 1868/1897. különböző típ köztük érdekes bérm-ek	260,–	700,–

Levél-távirat 1871. 15 kr rézny-sal bérm Prágába BESZTERCEBÁNY/6.5.74. ajl	500,–	1300,–
Tudakozvány 1871. 5 kr rézny-sal PÜSPÖKLADÁNY/14.2	100,–	160,–
1871–1917. 76 db tudakozvány, újság címsz, utalvány űrlapok stb.	260,–	750,–

Hírlap-, hírlapilleték-, portó- és távírdabélyegek

1868. hírlapilleték-bélyeg 2 kr rézvörös 9-es tömbben	750,–	1100,–
1868. hírlapilleték-bélyeg 1 kr-ból összeállítás különböző blokkokban (40-es, 6-os, 4-es) 17 db	1000,–	1600,–
1868. 2 kr hírl. il. bg 50-es és 4-es blokk	500,–	800,–
1881. hírl. ill. bg. 1 kr 100-as ív 3 db hibás	260,–	300,–
1871–1904. hírlapbélyegek 137 db specializált gyűjtemény	500,–	950,–
Okmánybélyegek 1905–1918. specializált gyűjtemény	260,–	400,–
1868. 1 kr hírl. ill. bg 100-as ívben	400,–	1200,–
1868. 2 kr 20-as blokk hibás	200,–	–

Helyi kiadások

Baranya 10 db-os összeállítás lev lapok és levelek bérm eredeti magyar bg-ekkel	260,–	900,–
4 db Fiume ajl lev, 2 db lev lap	150,–	340,–

Hotelposták

1896–1924 specializált gyűjtemény, benne használatlan tömbök, Bistra és Magura levelek (36 db)	2000,–	7500,–
1900–1924 Hohe Rinne gyűjtemény borítékok és lev lapok 37 db, Bistra 10 db, Magura 46 db, használatlan bg (essaik, újnyomatok)	2000,–	6000,–

Különböző tételek

1871–1921 használatlan bg-ek gyűjteménye	nyílt	1300,–
1871–1970 gyűjtemény 2 albumban használatlan több száz db és használt (Mi: 37 300 DM)	nyílt	1600,–
1871–72 kis gyűjtemény kő- és rézny Mi: 22 000	nyílt	1400,–
1900–05 600 bg és lev lap klb bérmentesítések sok érdekes specialitás	3000,–	7500,–

Klasszikus és modern bélyeggyűjteményeket, régi leveleket, jobb darabokat

állandóan vásárolok

Szekeres Benedek József

bélyegszaküzlet

1137 BUDAPEST XIII., Katona József u. 2/e.
Telefon: 129-350

Figyelmébe ajánljuk

KÖNYVISMERTETÉS

Az Állami Könyvterjesztő Vállalat reprint (újnyomat) sorozatában 1986 végén látott napvilágot a borítóján

A KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZÖK TÖRTÉNETE,

belső címlapján

A KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZÖK A VASUTAK, POSTÁK, TÁVÍRDÁK ÉS A GŐZHAJÓZÁS TÖRTÉNETE.

A MŰVELT KÖZÖNSÉG SZÁMÁRA
ÍRTA
CSÍKVÁRI JÁKÓ

BUDAPEST
FRANKLIN TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA
1883

címet viselő, 464 és 468 oldalas két kötet, melynek ára együttesen 360,– Ft.

Ezen kötetek magyar nyelven adnak részletes tájékoztatást a vasutak, posták, távírdák, valamint a hajózás történetéről és helyzetéről, az I. kötetben általában, a II. kötetben Európa, Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália országainak a szerző által ismert viszonyairól.

A számos képpel, táblázattal és egyéb adattömeggel rendelkező könyv joggal nevezhető mintegy felerészben posta- és távírótörténeti munkának is, és így az ez irányú kutatómunkához hasznos és nélkülözhetetlen segítséget nyújt.

Hrabál László

SIPOS JÓZSEFNÉ 86/2. SZÁMBAN KÖZÖLT CIKKÉHEZ

A Philatelica 86/2. száma figyelemreméltó cikket közöl *Sipos Józsefné* tollából. Ehhez a cikkhez szeretnék néhány olyan megjegyzést fűzni, amely a gyűjtők áttekintőképességét és tájékozottságát bővítheti.

- A cikkben a szerző öt olyan – ez idáig ismeretlen – bélyegző lenyomatát közli, amelyek – valószínűsíthetően – csak egészen rövid ideig lehettek nyitva 1868-ban, mert a korabeli helységnévtárak szerint e helységekben 1867–1871 között postahivatal nem működött, és a későbbi néhány évből sem ismeretesek bélyegzések. Ezek a helységek: BÁNYABÜK, CSIK-RÁKOS, LICZE, MIKEFALVA, RESINÁR.

- Továbbra is nyitott kérdés jónéhány helység esetében a bélyegző használatának kezdete. A bélyegzők leszállításának és használatba vételének ideje olykor *jelentősen eltérő* lehet. Van néhány olyan bélyegző, amelynél Müller, Kostyán, valamint magam is későbbi megnyitási dátumot ismertünk, mint amit Siposné közöl. Ezeknél a bélyegzéseknél tehát továbbra is nyitott kérdés a pontos használatba vételi (nyitási) időpont, amit csak a további kutatások tisztázhatnak. Ezek a bélyegzések az alábbiak (a Zlatev-katalógus sorszámaival megadva):

  32/b, 36, 39, 84, 141, 152, 268, 324, 334, 388, 391, 413, 430, 592, 594, 599, 620, 644, 670, 686, 700, 704, 705, 782, 787, 791, 804, 814, 817, 819, 828, 840, 845, 1018, 1025/b, 1027, 1079, 1121, 1152, 1189, 1200, 1235, 1304, 1306, 1344, 1406, 1486, 1517, 1519, 1577, 1578, 1580/b, 1591, 1606 és 1624.

- Fel szeretném hívni a figyelmet arra is, hogy a nyitások felsorolásánál használt írásmód *nem azonos a bélyegzők szövegével.* Ez esetleg félreértést okozhat, ha valaki nem kellően informált. Vonatkozik ez elsősorban a megyejelzésekre, de a névváltozások következtében is adódhatnak eltérések. Így például *Perlak* 1857-től már működött, mint *Prelog,* az 1868-as nyitással ismertetett *Orczyfalva* pedig *Monostor* néven már 1850 előtt működött.

- Vannak olyan postahelyek is, amelyek a korábbi adataim szerint *már 1866-ban is* működtek, így itt is további kutatási lehetőségek vannak. Ezek:

  Kis-Almás, Kisfalud, Mihályi, Pleternica, Sibinj, Újkécske, Veresmart és Zalaszentmihály.

Rövidesen megjelenik a MABÉOSZ által kiadott Zlatev-katalógus pótlása, számos új adattal és korrekcióval. Ez a munka azonban soha sem lehet befejezett: az elméleti nyitási időpont és a filatéliai dokumentumok adatai nem mindig adnak egyértelmű megoldást, és gyakran nehezítik a végleges válaszadást egy-egy adattal kapcsolatban olyan mozzanatok is, mint például egy postahivatal ideiglenes bezárása stb. A hozzászólásokat és kiegészítéseket a továbbiakban is köszönettel veszem.

dr. Zlatev István

Index

To our club leaders

Due to the decision of the general meeting of MABÉOSZ the Philatelica will be dispatched to each club aswell by increasing the number of copies to be published. The present notice has the object to draw the club leaders attention to the importance of the propagation of philatelic knowledge and literature.

Ágoston Balzsay
Local revenues of Beszterce–Naszód in 1945. (Á. B.)

1 *Dr. Zoltán Palotás: Post offices and postal cancellations of the Military Border*

The specialist of the Austro–Hungarian MB territory mention the postal cancels until 1871 only as those of the MB. But the largest part of the MB territory remained – de facto – under military control until 1873 resp. 1882. The Hungarian Post used the former postal cancels and prepared some new ones and opened a few new post offices. Conseqently Hungarian stamps of the 1871 and 1874 issues with such cancels belong to the MB. The author gives a list of these cancels.

2 *György Sonnevend: Railway postal routes in Hungary during the Austrian postal administration (1850–1867)*

The article describes the setting up of railway lines and the impact of same on mail carriage. It discusses the improvement of mail carrying and the shortening of transport time by comparing the railway transport with that on the old postal routes. Comparative maps serve this aim too, on the basis of which the route of some shipments can be followed.

3 *András Pető: The plate errors of the 1921–24 official stamps*

The author deals with the plate deficencies and printing errors of the Hungarian "Official" stamps. Some photos illustrate their positions on the sheets.

4 *Auction of a large Hungarian collection (L. Surányi)*

A summary of the auction list and results of the late Mr. *J. Klein*'s great Hungarian collection is given based on the auction held by the Swiss Co. *Feldmann* in Nov. 1986, giving thereby a picture about the demand in Hungarian classical stamps on the world market.

Please note

Bookreview (History of transport means)

Comments to the article of Mrs. J. Sipos in issue 86/2 (dr. István Zlatev)

Sommaire

Aux dirigeants des Cercles Philatéliques

Sur décision de l'Assemblée Générale de la MABÉOSZ – et prenant en considération l'augmentation du tirade de la Revue "Philatelica" celle-ci parviendra à l'avenir à tous les cercles philatéliques.

Ágoston Balzsay

Sur les émissions locales de timbres de documents de Beszterce–Naszód in 1945. (Á. B.)

1 *Dr. Zoltán Palotás: Bureaux de poste et cachets postaux des régions frontalières*

La littérature de l'historie postale ne reconnait que les cachets émis jusque 1871, appartenant à la Zone de la frontière Militaire. Mais, en réalité, deux grands territoires sont restés – de facto – jusque 1873 resp. 1882 comme ZFM. Las Poste Hongroise (a laquelle cette zone appartenait depuis 1871) a laissé les cachets antérieurs en cours et a fourni plusieurs nouveaux cachets et même a ouvert quelques nouveaux offices de poste. Tous ces nouveaux cachets, figurant sur les timbres hongrois, d'émissions 1871 et 1874, appartiennent à la ZFM. L'auteur présente une liste de ces nouveaux cachets émis aprèa 1871.

2 *György Sonnevend: Trains postaux en Hongrie au temps de la direction postale autrichienne (1850–1867)*

Cet article s'étend sur la formation des lignes ferrovières et les transports du courrier postal. Prenant en considération le réseau existant à l'époque il tire les conclusions sur le développement atteint dans le transport du courrier postal et le raccourcissement dans le temps de transport. Tout cela est expliqué sur des cartes géographiques comparatives, à l'appui desquelles on peut suivre le trajet des différents courriers postaux.

3 *András Petö: Défuts officiels des timbres sur les planches et leur place sur celles-ci durant la période de 1921 à 1924*

L'auteur s'occupe dans ce cours article des timbres de taxe officiels possédant le même cadre et de leurs défauts sur les planches. Cet article est illustré par des dessing, présentant ceux-ci et leur place sur la planche.

4 *Vente aux enchères d'une importante collection hongroise (László Surányi)*

Donne un aperçu du matériel de la collection de timbres hongrois, propriété de J. Klein, mise en vente aux enchères en novembre 1986 par la maison suisse Feldmann et le prix atteint, donnant ainsi une image sur la demande et la valeur internationale des timbres classiques hongrois.

Nous vous recommandons

L'édition de "l'Histoire des Moyens de Communication"

Dr. István Zlatev: Opinion sur l'article de *Mme J. Sipos, paru dans notre numéro 86/2.*

Inhaltsverzeichnis

Zu unseren Sammelkreis Leitern

Auf Grund des Beschlusses der Generalversammlung der MABÉOSZ wird die Philatelica – deren Auflage erhöht wurde – jeden Sammelkreis zugesandt. Der Aufruf hat es das Ziel, daß die Leiter jedes Sammelkreises die Propagierung der Fachkenntnisse und der Fachbücher als eine wichtige Aufgabe betrachten sollen.

Ágoston Balzsay

Lokale Stempelmarken in Beszterce–Naszód in 1945. (Á. B.)

1 *Dr. Zoltán Palotás: Die Postorte und Poststempel der Militärgrenze*

Die Fachliteratur hält nur die Poststempeln bis 1871 (bis zur Ende der „gemeinsamen" Postverwaltung für poststempeln des MGG. In der Tat sind aber zwei ausgedehnte Zonen weiterhin bis 1873. bzw. 1882 – de facto – MGG geblieben. Die ungarische Post liess die bisherigen Stempel weiter im Gebrauch, dabei versah sie mehrere Orte mit neuen Stempeln, dabei errichtete sie auch einige neue Postämter. Alle diese neuen Stempeln auf den ungarischen Markenausgaben 1871 und 1874 zählen so zu den Poststempeln der MGG. Der Verfasser legt eine Liste diesen „neuen" MGG-Stempeln bei.

2 *György Sonnevend: Eisenbahn–Postwege in Ungarn während der österreichisen Postdirektion (1850–1867)*

Der Artikel beshreibt den Ausbau der Eisenbahnlinien sowie die Beziehungen dieser zu dem Brieftransport. Die Entwicklung des Brieftransportes sowie die Abkürzung der Transportzeit wird mit dem früheren Postwegwn vergleichend untersucht. Die Vergleichsmappen dienen den Zweck des Überblickes, des Weg der einzelnen Sendungen kann damit vervolgt werden.

3 *András Petö: Die Plattenfehler der Dienstmarken von 1921–24*

Der Verfasser beschreibt die Fehler und Beschädigungen der Druckplatten der ungarischen Dienstmarken von 1921–1924, zeigt deren Position auf den Bogen mit Photos.

4 *Auktion einer grossen Ungarnsammlung (L. Surányi)*

Die Zusammenfassung gibt die Angebots- und Resultat Liste der durch die schweizerische Fa. *Feldmann* im November 1986 versteigerte Ungarnsammlung des verstorbenen Herrn *J. Klein* bekannt und gibt damit gleichzeitig auch ein Bild über den Nachsuch ungarischer klassischer Briefmarken am Weltmarkt.

Bitte beachten sie

Buchbeschreibung (Die Geschichte der Verkehrsmittel)

Beitrag zum Artikel der Frau J. Sipos in der Nr. 86/2 (dr. István Zlatev)

Содержание

К руководителям кружков

По решению общего собрания Мабеос, в дальнейшем все кружки филателистов будут получать издаваемую большим тиражом Филателию. Целью призыва, является указать руководителям кружков на важность пропоганды знаний и литературы по специальности.

Балжаи Агоштон

Предлагаем вашему вниманию

Гербовые марки местного выпуска 1945 года в Бестерце—Насод (Б. А.)

1 *Др. Палоташ Золтан: Почтовые станции и штампы Приграничной Зоны*

В литературных источниках, почтовые штампы Приграничной Зоны зарегистрированы только до 1871 года (тоесть до конца «общего управления». Фактически же, значительные части Приграничной Зоны просуществовали еще до 1873, 1882 годов. В этих местностях венгерская почта, сохранив старые штампы, ввела в употребление новые. Эти штампы на венгерских марках 1871 и 1874 годов, можно счетать штампами Приграничной Зоны. Автор проводит новый перечень штампов Приграничной Зоны.

2 *Зонневенд Дьордь: Ж. д. почтовые линии Венгрии во времена австрийского почтового управления*

Статья рассматривает влияние сети железнодорожных линий на доставку писем. Сравнивая с ранними направлениями сети почтовых линий, анализирует развитие письменных перевозок и сокращение сроков их доставки. Для наглядности автор использует сравинтельные карты, которые дают возможность проследить путь отдельных посылок.

3 *Петё Андраш: 1921–1924 гг. Ошибки пластинок официальных марок и их расположение*

В краткой статье автор рассматривает изъяны печатных пластин «официальных» марок, изданных с рамками порто марок, знакомя с ошибками и иллюстрируя их при помощи фотографий.

4 *Аукцион большой венгерской коллекции (Шурани Ласло)*

Статья дает обобщенную информацию по материалам И. Клеина об исходных и окончательных ценах аукциона большой венгерской коллекции, проведенного в ноябре 1986 года швейцарской фирмой Фельдманн, и тем самым отражая спрос на классические венгерские марки на мировом рынке.

Предлагаем вашему вниманию
Знакомство с книгой (ИСТОРИЯ ТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ).

Замечания к статье Шипош Йожефне, напечатанной во 2-ом номере за 1986 год. (др. Златев Иштван).

Ára: 40,– Ft